

JUSTITSMINISTERIET

Civil- og Politiafdelingen

Dato:
Kontor: Det Internationale
Kontor
Sagsbeh: Sanne Jensen
Sagsnr.: 2010-3061/1-0066
Dok.: SJE44256

Samlenotat vedrørende de sager inden for Justitsministeriets ansvarsområder, der forventes behandlet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) og mødet i de blandede udvalg den 8.-9. november 2010

Side:

- 3-15** Dagsordenspunkt 1 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ret til information under straffesager*
- politisk drøftelse
KOM(2010)0392
- 16-20** Dagsordenspunkt 2 Status for gennemførelse af Rådets afgørelse af 23. juni 2008 intensivering af det grænseoverskridende samarbejde, navnlig om bekæmpelse af terrorisme og grænseoverskridende kriminalitet ("Prüm-afgørelsen")
- status
KOM-dokument foreligger ikke
- 21-30** Dagsordenspunkt 3 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager*

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

* Forslaget er fremsat med hjemmel i TEUF, tredje del, afsnit V. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder derfor anvendelse, hvilket indebærer, at foranstaltningerne ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

- *orienterende debat*
KOM-dokument foreligger ikke
- 31-33** Dagsordenspunkt 4 EU's evaluering af narkotikahandlingsplan 2009-2012
- *præsentation*
KOM-dokument foreligger ikke
- 34-36** Dagsordenspunkt 5 Rådskonklusioner om indførelse og anvendelse af EU's politikcyklus for at bekæmpe alvorlig og international organiseret kriminalitet
- *vedtagelse*
KOM-dokument foreligger ikke
- 37-40** Dagsordenspunkt 6 SIS II
- *status*
KOM-dokument foreligger ikke
- 41-51** Dagsordenspunkt 7 Forslag til direktiv om foranstaltninger til bekæmpelse af nye former for it-kriminalitet, navnlig it-angreb i stor målestok*
- *præsentation*
KOM(2010)0517
- 52-54** Dagsordenspunkt 8 Forhandlingsdirektiver vedrørende aftalen mellem EU og USA om databeskyttelse
- *vedtagelse*
KOM-dokument foreligger ikke
- 55-65** Dagsordenspunkt 9 Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om markedsføring og brug af sprængstofprækursorer
- *præsentation*
KOM(2010)0473
- 66-69** Dagsordenspunkt 10 International familiemægling i tilfælde af internationale børnebortførelser (seminar afholdt den 14. oktober 2010)
- *orientering*
KOM-dokument foreligger ikke

Dagsordenspunkt 1: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om retten til information under straffesager

Revideret notat. Ændringerne er anført i kursiv.

KOM (2010) 392 endelig

Resumé

Direktivforslaget har til formål at opstille minimumsregler vedrørende mistænkte og tiltalte ret til information under straffesagen. Forslaget indeholder bl.a. regler om retten til generel mundtlig information om mistænkte og tiltalte rettigheder inden for strafferetsplejen, retten til skriftlig information om rettigheder i forbindelse med anholdelse, retten til skriftlig information om rettigheder, der følger af en sag vedrørende fuldbyrdelsen af europæisk arrestordre, retten til information om tiltalen og adgang til aktindsigt i sagens akter. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget er omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, og forslaget har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser for Danmark. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side er man generelt positivt indstillet over for forslaget. *Det er forventningen, at forslaget vil blive fremlagt på rådsmødet den 8.-9. november 2010 med henblik på politisk drøftelse.*

1. Baggrund

Princippet om gensidig anerkendelse udgør hjørnesteinen i samarbejdet mellem EU-medlemsstaterne inden for det strafferetlige område. Ifølge formandskabets konklusioner på Det Europæiske Råds møde den 15. og 16. oktober 1999 i Tammerfors fastslås det således, at gensidig anerkendelse ”sammen med den nødvendige indbyrdes tilnærmelse af lovgivningen” vil kunne ”fremme den retlige beskyttelse af den enkeltes rettigheder.” Gennemførelsen af princippet om gensidig anerkendelse af afgørelser i straffesager forudsætter, at medlemsstaterne har tillid til hinandens strafferetlige systemer, og at den gensidige anerkendelse i høj grad bl.a. er afhængig af mekanismer for beskyttelse af mistænkte rettigheder og fælles minimumsregler.

I Stockholmprogrammet, der blev vedtaget af Det Europæiske Råd den 10.-11. december 2009, understreges endvidere betydningen af individets rettigheder i straffesager som en grundlæggende værdi i EU og et væsentligt element i den gensidige tillid mellem medlemsstaterne og borgernes tillid i EU.

I Rådets resolution om en køreplan med henblik på at styrke mistænkt og tiltaltes proceduremæssige rettigheder i straffesager, der blev vedtaget i Rådet den 30. november 2009, fremgår det, at Kommissionen samtidig opfordres til at fremlægge en række forslag med henblik på styrkelse af mistænkt og tiltaltes rettigheder. Det drejer sig om en række foranstaltninger vedrørende bl.a. retten til tolkning og oversættelse i straffesager, retten til information om rettigheder og om anklagen, retten til juridisk bistand, retten til at kommunikere med familie mv. og særlig beskyttelse af svage eller udsatte grupper

Kommissionen har på den baggrund den 20. juli 2010 fremlagt et direktivforslag om ret til information under straffesager.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), 3. del, afsnit V. Forslaget er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder på den baggrund anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

En eventuel gennemførelse af forslaget er således ikke bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

2. Indhold

2.1. Generelt om forslaget

Forslaget er fremsat under henvisning til TEUF artikel 82, stk. 2, hvorefter der kan fastsættes minimumsregler om enkeltpersoners rettigheder inden for strafferetsplejen med henblik på bl.a. at lette den gensidige anerkendelse af domme og retsafgørelser.

Forslaget tager sigte på at opstille minimumsregler med hensyn til retten til information i straffesager i EU. Der lægges f.eks. op til regler, der fastsætter en ret til skriftligt at få information om rettigheder i forbindelse med anholdelse.

Det skal fremhæves, at forslaget som udgangspunkt ikke indeholder regler om mistænkte og tiltaltes øvrige rettigheder inden for strafferetsplejen. Forslaget indeholder som udgangspunkt alene regler om, at hvis der i medlemsstaternes nationale lovgivning eksisterer regler om f.eks. retten til at få en advokat, så er myndigheder i en række nærmere opregnede tilfælde forpligtet til at underrette en person om sådanne rettigheder. Forslaget tager således ikke sigte på at regulere f.eks., hvornår en person har ret til en advokat. Forslaget tager dog sigte på i et vidt omfang at regulere medlemsstaternes lovgivning om aktindsigt i straffesager mv.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

Forslaget fastsætter som nævnt regler om mistænkte og tiltaltes ret til information om deres rettigheder i forbindelse med en straffesag. Direktivforslaget omfatter endvidere personer, hvis sag har tilknytning til fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre (udleveringssager).

Forslaget finder ikke *anvendelse* i forhold til sager, der behandles af forvaltningsmyndigheder i forbindelse med overtrædelse af konkurrence-lovgivningen. Det gælder dog ikke fra det tidspunkt, hvor sagen indbringes for en domstol.

Efter forslaget skal medlemsstaterne sikre, at enhver person, som er mistænkt eller tiltalt for at have begået en lovovertrædelse, straks og i et enkelt og letforståeligt sprog informerer om sine rettigheder inden for strafferetsplejen. Informationerne skal som minimum omfatte oplysninger om retten til at få adgang til en advokat, retten til at blive informeret om tiltalen og efter omstændighederne få aktindsigt i sagsakterne, retten til tolkning og oversættelse.

Ifølge forslaget skal medlemsstaterne sikre, at en person, der anholdes i forbindelse med en straffesag skriftligt oplyses om sine processuelle rettigheder og får mulighed for at læse meddelelsen om rettigheder, *herunder retten til at få prøvet frihedsberøvelsen af en domstol*. Meddelelsen skal udformes på et sprog, som den anholdte person forstår.

Det følger af direktivforslaget, at vedkommende kan informeres mundtligt om rettighederne på et sprog vedkommende forstår, hvis den skriftlige meddelelse om rettigheder ikke foreligger på et relevant sprog. Der skal imidlertid uden unødigt ophold udleveres en skriftlig meddelelse på et relevant sprog.

Efter forslaget skal medlemsstaterne endvidere sikre, at enhver, der er genstand for en sag vedrørende fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre, modtager en relevant skriftlig meddelelse om de rettigheder, der fremgår af Rådets rammeafgørelse af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (2002/584/RIA).

Medlemsstaterne skal endvidere sikre, at en mistænkt eller tiltalt person modtager tilstrækkelig information om sigtelsen og tiltalen for at sikre en retfærdig rettergang. Denne information skal, *når der sker anholdelse, indeholde oplysninger om grundene for anholdelsen og sigtelsen. Der skal endvidere i forbindelse med tiltalerejsningen gives* en beskrivelse af de faktiske omstændigheder, der knytter sig til lovovertrædelsen, herunder tidspunktet, stedet og information om den pågældendes deltagelse i lovovertrædelsen samt information om lovovertrædelsens art og den juridiske vurdering heraf. *Informationen skal gives* straks og på et sprog, den mistænkte eller tiltalte forstår. Hvis den pågældende er et barn, skal informationen tilpasses barnets alder, modenhed og intellektuelle og følelsesmæssige evner.

Forslaget indeholder endvidere bestemmelser om retten til aktindsigt i sagens akter, når en mistænkt eller tiltalt person anholdes *eller varetægtsfængsles*. Medlemsstaterne skal således sikre, at personen eller dennes advokat får aktindsigt i de dokumenter blandt sagens akter, der er relevante for at afgøre, om anholdelsen eller tilbageholdelsen er lovlig.

Forslaget indebærer endvidere, at medlemsstaterne skal sikre, at personen eller dennes advokat får aktindsigt i sagens akter, hvor hensynet til en retfærdig rettergang tilsiger det, *både så længe myndighedernes efterforskning pågår og så snart efterforskningen er afsluttet*.

Forslaget giver dog den kompetente retlige myndighed mulighed for at undtage visse dokumenter blandt sagens akter. *Der kan dog ske fravigelse af retten til aktindsigt, hvis indsigt i dokumenter bl.a. kan medføre alvorlig risiko for andres liv eller være til alvorlig skade for sikkerheden internt i medlemsstaten, hvor retssagen finder sted*.

Det følger endvidere af forslaget, at medlemsstaterne skal sikre, at en mistænkt eller tiltalt har modtaget den information, som direktivforslaget lægger op til, at der skal gives underretning om. Medlemsstaterne skal endvidere sikre, at den mistænkte og tiltalte har et effektivt retsmiddel til rådighed i de tilfælde, hvor vedkommende ikke har modtaget den relevante information.

Herudover indeholder forslaget bl.a. bestemmelser om uddannelse af medarbejdere hos politi, gennemførelse og ikrafttræden mv.

Forslaget blev præsenteret på rådsmødet den 7. og 8. oktober 2010, hvor medlemsstaterne også havde lejlighed til at udtale sig om forslaget.

Det er forventningen, at forslaget vil blive fremlagt på rådsmødet den 8.-9. november 2010 med henblik på politisk drøftelse.

3. Gældende dansk ret

3.1. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention

Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) med tilhørende protokoller er gjort til en del af dansk ret ved lov nr. 285 af 29. april 1992 med senere ændringer.

Det følger af EMRK artikel 5, stk. 2, at enhver, der anholdes, snarest muligt og på et sprog, som han eller hun forstår, skal underrettes om grunde til anholdelsen og om enhver sigtelse mod vedkommende.

Det følger endvidere af EMRK artikel 6, stk. 3, litra a, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, snarest muligt skal have en udførlig underretning om indholdet af og årsagen til den sigtelse, der er rejst mod den pågældende, på et sprog, som vedkommende forstår. Bestemmelsen stiller ikke krav om, at underretningen gives i en bestemt form.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i sin praksis fastslået, at underretningen skal være mere konkret og detaljeret udformet, når en person er anklaget for en lovovertrædelse (EMRK artikel 6, stk. 2, litra a), end den underretning, der kræves, når en person er anholdt (EMRK, artikel 5, stk. 2). Underretningen skal således indeholde oplysning om, dels hvilken handling eller undladelse anklagen vedrører, dels en angivelse af hvilke retsregler der påstås overtrådt. Oplysninger må samtidig være tilstrækkeligt detaljerede til, at den anklagede kan forberede sit forsvar, men detaljeringsgraden afhænger i øvrigt af sagens konkrete omstændigheder.

Herudover følger det af EMRK artikel 6, stk. 3, litra b, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, har ret til at få tilstrækkelig tid til at forberede sit forsvar. Bestemmelsen indebærer, at den anklagede i en straffesag skal sikres mulighed for en reel adgang til at få sine indvendinger mod f.eks. tiltalen bedømt.

EMRK artikel 6, stk. 3, litra b (sammenholdt med artikel 6, stk. 1) indebærer, at den anklagede efter omstændighederne skal have adgang til aktindsigt i sagens materiale. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i sin praksis fastslået, at denne ret kan begrænses til, at aktindsigten alene gives til den anklagedes forsvarer. Det følger endvidere af domstolens praksis, at anklagemyndigheden har pligt til at gøre forsvaret bekendt med alt relevant bevismateriale for eller imod tiltalte, og at retten til aktindsigt kan begrænses af hensyn til f.eks. den nationale sikkerhed eller beskyttelse af vidner og andre.

3.2. Retsplejeloven

3.2.1. Retten til at blive informeret om sigtelse og tiltale mv.

Efter retsplejelovens § 752, stk. 1, skal en sigtet inden politiets afhøring udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og med, at den pågældende ikke er forpligtet til at udtale sig. Det skal af rapporten fremgå, at disse regler er iagttaget.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 758, stk. 2, at politiet snarest muligt skal gøre en person, der er anholdt, bekendt med sigtelsen og tidspunktet for anholdelsen. Det skal af rapporten fremgå, at denne regel er iagttaget.

For så vidt angår information om tiltalen i en straffesag bestemmer retsplejelovens § 834, at tiltale rejses ved et anklageskrift, som bl.a. skal indeholde oplysninger om den regel, der påstås overtrådt, og forbrydelsens kendetegn, som de fremgår af reglen, samt en kort beskrivelse af det forhold, der rejses tiltalte for, med en angivelse af tid, sted, genstand, udførelsesmåde og andre nærmere omstændigheder, som er nødvendig for en tilstrækkelig og tydelige beskrivelse.

Af retsplejelovens § 835 fremgår endvidere, at anklagemyndigheden uden ophold sender en kopi af anklageskriftet til forsvareren og forkyn-der kopi af anklageskriftet for tiltalte, eventuelt i forbindelse med forkyndelse af indkaldelsen til retsmødet. Sker forkyndelsen ikke straks for tiltalte, skal anklagemyndigheden sende en kopi af anklageskriftet til tiltalte i anbefalet brev.

3.2.2. Den sigtede og forsvarerens ret til aktindsigt

Retsplejelovens §§ 729 a-729 c indeholder regler om den sigtede og forsvarerens aktindsigt i sagens akter, hvor straffesagen mod den pågældende fortsat er under behandling.

Det fremgår af retsplejelovens § 729 a, stk. 2, at retten meddeler forsvareren kopi af indførsler i retsbøgerne vedrørende sagen. Forsvareren kan gøre sigtede bekendt med kopierne med de undtagelser, der følger af retsplejelovens §§ 748 (hensyn til fremmed magter, til statens sikkerhed, sagens opklaring eller tredjemand) og 856 (bl.a. hensynet til et vidnes sikkerhed). Efter bestemmelsen kan retten endvidere pålægge forsvareren ikke at overlevere kopierne til sigtede eller andre, hvis det må befrygtes, at kopierne vil blive benyttet på retsstridig måde.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 729 a, stk. 3, at forsvareren har adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Forsvareren skal have udleveret kopi af materialet, i det omfang det uden ulempe kan kopieres. Forsvareren må ikke uden politiets samtykke overlevere det modtagne materiale til sigtede eller andre. Det fremgår af bestemmelsen, at politiet giver samtykke til overleveringen, hvis det findes ubetænkeligt.

Det fremgår endelig af § 729 a, stk. 4, at politiet kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive de oplysninger, som forsvareren har modtaget fra politiet, hvis det er nødvendigt af hensyn til fremmede magter, til statens sikkerhed, til sagens opklaring, til tredjemand eller til efterforskningen af en anden verserende sag om en lovovertrædelse, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13 (om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed samt forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme mv.). Et sådant pålæg kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.

Efter retsplejelovens § 729 b, stk. 1, skal en sigtet uden forsvarer efter anmodning have adgang til hos politiet at gøre sig bekendt med indførsler i retsbøgerne vedrørende sagen, medmindre andet følger af de nævnte bestemmelser i retsplejelovens §§ 748 og 856. Politiet skal efter anmodning udlevere kopi af indførelserne til sigtede, medmindre det må befrygtes, at kopierne vil blive benyttet på en retsstridig måde.

Efter retsplejelovens § 729 b, stk. 2, skal en sigtet uden forsvarer endvidere efter anmodning have adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Anmodningen kan dog i visse tilfælde afslås af politiet, jf. § 729 a, stk. 4. Politiet udleverer efter anmodning endvidere kopi af materialet til sigtede, hvis det findes ubetænkeligt.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 729 b, stk. 2, at en begrænsning i sigtedes aktindsigt bortfalder senest inden hovedforhandlingen eller et retsmøde med henblik på sagens behandling som tilståelsessag, eller hvis sagen afsluttes ved tiltalefrafald.

Det fremgår endelig af retsplejelovens § 729 c, stk. 1, at retten efter anmodning fra politiet kan bestemme, at reglerne om forsvarerens og sigtedes ret til aktindsigt efter §§ 729 a og 729 b fraviges. Det fremgår, at der kan ske fravigelse, hvis det er påkrævet af hensyn til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring, tredjemands liv og helbred, efterforskningen af en anden verserende sag, som efter loven kan straffes med fængsel i 6 år eller derover, eller som udgør en forsætlig overtrædelse af straffelovens kapitler 12 eller 13, eller beskyttelse af fortrolige oplysninger om politiets efterforskningsmetoder.

Efter retsplejelovens § 729 c, stk. 2, kan afgørelse om fravigelse ikke træffes, hvis det giver anledning til væsentlige betænkeligheder for varetagelsen af sigtedes forsvar. Det fremgår endvidere af stk. 3, at forsvareren eller sigtede skal gøres bekendt med det øvrige indhold af materialet, hvis hensynene efter § 729 c, stk. 1, alene gør sig gældende for en del af materialet.

3.2.3. Retten til information om tolkning og oversættelse

Retsplejeloven indeholder ikke regler om, at en sigtet eller tiltalt skal informeres om retten til at få stillet en tolk til rådighed eller få oversat bestemte dokumenter, der indgår i straffesagens behandling.

Det bemærkes, at det følger af EMRK artikel 5, stk. 2, at enhver, der anholdes, snarest muligt og på et sprog, som han eller hun forstår, skal underrettes om grundene til anholdelsen og om enhver sigtelse mod vedkommende.

Det følger endvidere af EMRK artikel 6, stk. 3, litra a, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, snarest muligt skal have en udførlig underretning om indholdet af og årsagen til den sigtelse, der er rejst mod

ham eller hende, på et sprog, som vedkommende forstår. Bestemmelsen indebærer, at myndighederne efter omstændighederne er forpligtet til at oversætte anklageskrift, tilsigelser mv.

Herudover følger det af EMRK artikel 6, stk. 3, litra e, at enhver, der er anklaget for en lovovertrædelse, har ret til at få vederlagsfri bistand af en tolk, hvis han eller hun ikke forstår eller taler det sprog, der anvendes i retten. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har i sin praksis fastslået, at retten til tolkebistand ikke er begrænset til tolkning under selve hovedforhandlingen, men omfatter tolkebistand generelt i forbindelse med straffesagens behandling. Domstolen har således udtalt, at retten til tolkebistand omfatter alle dokumenter eller forklaringer i en retssag, som det er nødvendigt for den tiltalte at forstå for at kunne få en retfærdig rettergang.

Efter retsplejelovens § 752 skal en sigtet inden politiets afhøring udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen. Det fremgår endvidere af § 758, stk. 2, at politiet snarest muligt skal gøre den anholdte bekendt med sigtelsen og tidspunktet for anholdelsen. I overensstemmelse med EMRK artikel 5 og 6 (jf. ovenfor) skal de nævnte oplysninger gives på et sprog, som sigtede/den anholdte kan forstå.

Retsplejelovens § 149 indeholder nærmere regler om tolkning og oversættelse i retssager.

3.2.4. Retten til information om advokatbistand mv.

Retsplejeloven indeholder endvidere ikke regler om, at en sigtet eller tiltalt person skal informeres om retten til at få en advokat stillet til rådighed.

Retsplejelovens kapitel 66 indeholder nærmere regler om en sigtets eller tiltaltes ret til at få beskikket en advokat.

3.3. Udleveringsloven

Det følger af artikel 11, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse af 13. juni 2002 om den europæiske arrestordre og om procedurerne for overgivelse mellem medlemsstaterne (2002/584/RIA), at en eftersøgt, der anholdes, af den kompetente fuldbyrdende judicielle myndighed i overensstemmelse med sin nationale lovgivning skal informeres om den europæiske arrestordre og om dens indhold samt muligheden for at give samtykke til at blive overgivet til den udstedende judicielle myndighed.

Rammeafgørelsen blev gennemført ved lov nr. 433 af 10. juni 2003 om ændring af lov om udlevering af lovovertrædere og lov om udlevering af lovovertrædere til Finland, Island, Norge og Sverige. Udleveringsloven indeholder ikke regler om retten til information for personer, hvis sag har tilknytning til fuldbyrdelse af en europæisk arrestordre. Udleveringsloven indeholder endvidere ikke særlige regler om retten til aktindsigt i forbindelse med behandlingen af en udleveringssag.

Det fremgår dog af udleveringslovens § 18 b, stk. 1, at bestemmelserne i retsplejelovens 4. bog med de fornødne lempelser gælder for undersøgelsen af, hvorvidt betingelserne for udlevering er opfyldt.

3.4. Rigspolitiets vejledning til anholdte

For så vidt angår information til anholdte personer har Rigspolitiet udarbejdet en skriftlig vejledning til anholdte, der udleveres til anholdte personer.

Vejledningen indeholder bl.a. oplysninger om den anholdtes ret til at kontakte familie eller arbejdsgiver for at orientere dem om anholdelsen, retten til at blive fremstillet for en dommer inden for 24 timer, retten til at kontakte en advokat, retten til at kontakte en læge og retten til at kontakte relevante konsulære myndigheder.

Vejledningen er indtil videre oversat til dansk, engelsk, tysk, fransk, spansk, tyrkisk og arabisk.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF, 3. del, afsnit V, og derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivforslaget, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Hvis det foreliggende forslag til direktiv fandt anvendelse i Danmark, vurderes forslaget at ville nødvendiggøre visse lovændringer og eventuel tilpasning af administrative regler med henblik på i højere grad at lovfæste personers ret til information i forbindelse med en straffesag. Det gælder navnlig kravet om, at der skal oplyses om en række nærmere anførte rettigheder og krav om skriftlige meddelelse af rettigheder til anholdte.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Hvis direktivforslaget fandt anvendelse i Danmark, vurderes det at ville have mindre statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Forslaget er den 22. september 2010 sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Politiets Efterretningstjeneste, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af offentlige anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Danske Advokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Politiets Efterretningstjeneste og Politiforbundet har ikke bemærkninger til forslaget.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra Advokatrådet, Landsforeningen af forsvarsadvokater og Retspolitisk Forening.

Advokatrådet er generelt positivt indstillet over for, at der fastsættes mindstestandarder for information af mistænkte og tiltalte om deres processuelle rettigheder. Advokatrådet finder det meget vigtigt, at især anholdte i tilstrækkeligt omfang bliver vejledt om deres rettigheder, herunder retten til at have en advokat til stede ved afhøringer.

Landsforeningen af forsvarsadvokater er positiv i forhold til at sikre, at den sigtede får udleveret en skriftlig vejledning i forbindelse med anholdelse og tilbageholdelse. Foreningen er også positiv med hensyn til, at en mistænkt informeres om retten til at få stillet en tolk til rådighed og få oversat bestemt dokumenter. Det er hensigtsmæssigt, at disse rettigheder præciseres, og foreningen billiger, at der i dansk ret strammes op på disse minimumsrettigheder for den mistænkte eller tiltalte.

Foreningen bemærker, at det er uklart, hvorvidt direktivforslag indebærer, at en mistænkt skal kunne påberåbe sig minimumsrettighederne forud for det tidspunkt, hvor den pågældende efter den danske retsplejelov er sigtet.

Landsforeningen af forsvarsadvokater peger også på, at en sigtets ret til aktindsigt efter den danske retsplejelovs § 729 a, stk. 2, og § 729 b, stk. 1, jf. stk. 2, indtræder i forbindelse med sigtelsen og retten til aktindsigt er løbende under efterforskningen. Denne sigtedes rettigheder er på dette punkt bedre efter den danske retsplejelov, end hvad der med direktivforslaget lægges op til. Foreningen bemærker også, at en eventuel gennemførelse af direktivforslaget med en minimumsstandard, der er ringere end den danske retsplejelov, på ingen måde må føre til yderligere forringelser af den sigtedes adgang til aktindsigt.

Foreningen finder også, at de minimumsgarantier, som fremgår af direktivforslaget, ikke med sikkerhed opfylder de krav, der er fastlagt efter Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 5 og 6.

Retspolitisk Forening hilser forslaget velkomment. Ud fra tanken om menneskerettighedernes universalitet er det efter foreningens opfattelse vigtigt, at reglerne om information til sigtede, mistænkte og tiltalte omfatter så mange lande som muligt. Da forslaget vedrører spørgsmål, som udover national regulering også er indeholdt i Den Europæiske Menneskerettigheds Konvention og ofte pådømmes af Den europæiske Menneskeretsdomstol, advarer foreningen mod den risiko for skismaer, der i den henseende kan opstå. Foreningen peger også på, at det danske regelsæt på en række områder halter bagefter. Der mangler på flere punkter udtrykkelig lovhjemmel for regler, procedurer og rutiner, som forekommer helt indlysende og rimelige med hensyn til information i forbindelse med straffesager. Der peges dog på, at inkorporeringen af Den Europæiske Menneskeretskonvention i dansk ret i et vist omfang har repareret på den situation, og at mange af de ikke udtrykkeligt lovhjemlede rettigheder mv. fremgår af diverse instrukser, vejledninger og faste rutiner. Foreningen finder imidlertid anledning til at foreslå, at der allerede nu på nationalt plan gennemføres de fornødne lovændringer. I den forbindelse nævnes aktindsigt i sagens akter efter retsplejelovens §§ 729 a-729 c, der i praksis som altovervejende hovedregel administreres således, at en sigtet/tiltalt ikke må overleveres et sæt sagsakter, men alene er henvist til at gennemse dem under forsvarerens tilstedeværelse. En lovændring på dette område vil efter foreningens opfattelse betyde en stor praktisk lettelse for de involverede parter og er samtidig principielt i bedre overensstemmelse med, at det er den sigtede eller tiltalte, at straffesagen retter sig imod.

6. Nærhedsprincippet

Det er i forslaget anført om nærhedsprincippet, at formålet med direktivforslaget er at fremme gensidig tillid mellem medlemsstaterne, og at forslaget derfor søger at tilnærme medlemsstaternes regler om rettigheder for enkeltpersoner inden for strafferetsplejen med hensyn til oplysninger om rettigheder og tiltalen til personer, der er under mistanke eller tiltalt for at have begået en lovovertrædelse. Det anføres, at forslagets mål ikke i tilstrækkelig grad kan nås af medlemsstaterne hver for sig, da der stadig er væsentlig forskel på, hvordan og hvornår informationen gives, hvilket fører til forskellige standarder i EU.

Det er regeringens vurdering, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet. Regeringen kan i den forbindelse tilslutte sig betragtningerne i forslaget.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser fra de øvrige medlemsstaters til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man generelt positiv indstillet over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til direktiv behandles efter den fælles beslutningsprocedure, jf. TEUF artikel 294, der indebærer, at forslaget skal behandles i Europa-Parlamentet..

Forslaget blev den 20. juli 2010 oversendt til Europa-Parlamentet. Europa-Parlamentet har efter det oplyste endnu ikke behandlet forslaget.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været sendt i skriftlig høring i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg *forud for rådsmødet den 7. og 8. oktober 2010.*

Dagsordenspunkt 2: Status for gennemførelse af Rådets afgørelse af 23. juni 2008 om intensivering af det grænseoverskridende samarbejde, navnlig om bekæmpelse af terrorisme og grænseoverskridende kriminalitet (Prüm-afgørelsen)

Nyt notat.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Ved Rådets afgørelse af 23. juni 2008 om intensivering af det grænseoverskridende samarbejde, navnlig om bekæmpelse af terrorisme og grænseoverskridende kriminalitet (Prüm-afgørelsen), blev visse dele af Prüm-traktaten indarbejdet i EU-reglerne. Prüm-afgørelsen tager navnlig sigte på at fastlægge de gennemførelsesforanstaltninger, der er nødvendige for den administrative og tekniske gennemførelse af udveksling af oplysninger mellem EU-medlemsstaternes myndigheder, som har ansvaret for forebyggelse og efterforskning af terrorisme og grænseoverskridende kriminalitet. Medlemsstaterne giver herefter bl.a. hinanden en vis elektronisk adgang til deres dna-registre, fingeraftryksregistre og køretøjsregistre. For så vidt angår dna- og fingeraftryksregistre er der alene tale om en såkaldt "hit/no hit"-adgang, hvorimod medlemsstaterne for så vidt angår søgning i køretøjsregistre giver hinanden direkte terminaladgang til visse oplysninger om køretøjer i deres registre. Medlemsstaterne skal i medfør af Prüm-afgørelsens artikel 36 træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkommer bestemmelserne i afgørelsens kapitel 2 om udveksling af oplysninger senest den 26. august 2011. Det forventes, at formandskabet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8.-9. november 2010 vil give rådet en status på medlemsstaternes gennemførelse af Prüm-afgørelsen og komme med forslag til, hvordan det kan sikres, at samtlige medlemsstater gennemfører Prüm-afgørelsen ved udgangen af august 2011. Sagen vurderes ikke at rejse spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet. Sagen vurderes ikke at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser. Sagen vurderes ikke at ville have statsfinansielle konsekvenser. Der foreligger ikke offentlige tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdninger til sagen. Fra dansk side forventer man at kunne tilslutte sig formandskabets orientering.

1. Baggrund

Den 23. juni 2008 blev Rådets afgørelse 2008/615/RIA om intensivering af det grænseoverskridende samarbejde, navnlig om bekæmpelse af terrorisme og grænseoverskridende kriminalitet (den såkaldte Prüm-afgørelse), vedtaget. Der var forinden på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 12.-13. juni 2007 opnået politisk enighed om Prüm-afgørelsen.

Prümafgørelsen vedrører navnlig udveksling af oplysninger mellem de myndigheder, som har ansvaret for forebyggelse og efterforskning af terrorisme og grænseoverskridende kriminalitet. Prümafgørelsen vil således forbedre udvekslingen af oplysninger mellem medlemsstaterne i Den Europæiske Union, idet staterne bl.a. giver hinanden en vis elektronisk adgang til deres dna-analysedatabaser, fingeraftryksidentifikations-systemer og køretøjsregistre. Prümafgørelsen indeholder endvidere en række bestemmelser om andre former for politisamarbejde, herunder bl.a. politisamarbejde i form af fælles operationer og bistand i forbindelse med forsamlinger af mange mennesker.

Prümafgørelsen indebærer navnlig, at der gives hver medlemsstat en begrænset adgang til de andre medlemsstaters dna- og fingeraftryksregistre med henblik på at få oplyst, om en dna-profil eller et fingeraftryk er kendt i en anden medlemsstat (et såkaldt "hit"). Der gives derimod ikke direkte adgang til de bagvedliggende oplysninger om dna-profilen eller fingeraftrykket (f.eks. oplysninger om navnet på en registreret), og den søgende medlemsstat må derfor i tilfælde af et "hit" fremsætte anmodning til den pågældende medlemsstat i kraft af de sædvanlige regler og procedurer om gensidig retshjælp.

Prümafgørelsen effektiviserer således efterforskningen, idet en medlemsstat kan målrette sine anmodninger om retshjælp til de stater, der har oplysninger om en dna-profil eller et fingeraftryk.

For så vidt angår motorkøretøjer indebærer Prümafgørelsen, at der gives medlemsstaterne online-adgang til oplysningerne i hinandens køretøjsregistre.

Ifølge Prümafgørelsens artikel 33 vedtager Rådet de foranstaltninger, der er nødvendige for at gennemføre afgørelsen på EU-plan. I Rådets afgørelse 2008/616/RIA om gennemførelsen af afgørelse 2008/615/RIA om intensivering af det grænseoverskridende samarbejde, navnlig om bekæmpelse af terrorisme og grænseoverskridende kriminalitet er der fastsat fælles bestemmelser, som er nødvendige for den administrative og tekniske gennemførelse af de samarbejdsformer. Denne afgørelse blev også vedtaget den 23. juni 2008.

Rådsafgørelsen indeholder navnlig bestemmelser om den nærmere udveksling af oplysninger. Der er således fastsat nogle fælles bestemmelser for, hvilke kommunikationsnet der skal benyttes ved udveksling af dna-oplysninger, fingeraftryksoplysninger og oplysninger fra motorkøretøjsregistret samt tekniske specifikationer på fremsendelse, modtagelse og

opbevaring af de nævnte oplysninger. Herudover er der fastsat nærmere bestemmelser for så vidt angår udveksling af dna-oplysninger, fingeraftryksoplysninger og for elektronisk søgning af oplysninger i motorkøretøjsregistret. Rådsafgårelsen indeholder endelig bestemmelser i relation til det foreslåede politisamarbejde, herunder specielt vedrørende afgivelse af erklæringer, udpegning af kontaktpunkter mv.

Ifølge Prüm afgørelsens artikel 36, stk. 1, skal medlemsstaterne træffe de nødvendige foranstaltninger for at efterkomme afgørelsens bestemmelser senest et år efter, at den får virkning. Dette gælder dog ikke bestemmelserne i kapitel 2 om online-adgang og anmodning om opfølgning. Disse bestemmelser skal først være gennemført senest tre år efter rådsafgårelsen får virkning, dvs. den 26. august 2011 for så vidt angår bestemmelserne i kapitel 2 om online-adgang og anmodning om opfølgning i Prüm afgørelsen.

Det bemærkes at Prüm afgørelsen er gennemført i dansk ret ved lov nr. 479 af 17. juni 2008 om ændring af lov om Det Centrale DNA-profilregister, retsplejeloven og lov om registrering af køretøjer mv.

2. Indhold

2.1. Generelt

Under det belgiske formandskab har der i arbejdsgruppen om persondatubeskyttelse og informationsudveksling været afholdt en række møder, herunder ekspertmøder, om implementeringen af Prüm afgørelsen.

Det belgiske formandskab har endvidere ved hjælp af spørgeskemaer indhentet en række oplysninger fra de medlemsstater, der endnu ikke er operationelle for så vidt angår udveksling af køretøjsregistrerings-, fingeraftryks- eller dna-oplysninger. På den baggrund blev der den 14. og 15. oktober 2010 afholdt et seminar om informationsudveksling og gennemførelse af Prüm afgørelsen.

Det fremgår af de indhentede oplysninger, at 10 medlemsstater har gennemført Prüm afgørelsen for så vidt angår udveksling af DNA-oplysninger, 6 medlemsstater for så vidt angår fingeraftryksoplysninger og 5 medlemsstater for så vidt angår køretøjsregistreringsoplysninger.

Det fremgår endvidere af de indsamlede oplysninger, at 6 medlemsstater for så vidt angår udveksling af DNA- og fingeraftryksoplysninger har oplyst, at de sandsynligvis ikke vil kunne gennemføre Prüm afgørelsen

inden fristens udløb i august 2011. Det fremgår endvidere, at 5 medlemsstater sandsynligvis ikke vil kunne overholde fristen for gennemførelse for så vidt angår køretøjsregistreringsoplysninger.

Danmark har ikke færdiggjort den tekniske gennemførelse af Prümafgørelsen endnu. Rigspolitiet forventer ikke, at den tekniske gennemførelse af Prümafgørelsen kan være afsluttet i august 2011.

2.2. Nærmere om formandskabets forslag vedrørende implementering af Prümafgørelsen

Som opfølgning på de indsamlede oplysninger om status på implementering af Prümafgørelsen og det nævnte seminar har formandskabet fremlagt en række konklusioner vedrørende implementeringen.

Formandskabet foreslår på den baggrund, at spørgsmålet om problemer med at gennemføre Prümafgørelsen rettidigt i en række medlemsstater drøftes på politisk niveau. Formandskabet foreslår endvidere, at der sættes øget fokus herpå bl.a. ved at etablere en helpdesk og såkaldte mobile kompetencehold, der kan yde støtte til den tekniske implementering i medlemsstaterne.

Formandskabet peger endvidere på, at proceduren for gennemførelsen af Prümafgørelsen for så vidt angår de forskellige områder forudsætter, at der gennemføres op til 56 evalueringer i medlemsstaterne inden den 26. august 2011, hvilket muligvis vil kræve en omlægning og forenkling af den procedure, der anvendes i dag.

3. Gældende dansk ret

Forslaget giver ikke anledning til at redegøre for dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige konsekvenser.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke i sig selv statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

Det bemærkes imidlertid, at Rådets afgørelse af 23. juni 2008 om intensivering af det grænseoverskridende samarbejde, navnlig om bekæmpelse af terrorisme og grænseoverskridende kriminalitet (Prüm-afgørelsen) efter regeringens opfattelse overholder nærhedsprincippet, idet formålet med afgørelsen er at forbedre udvekslingen af information mellem de retshåndhævende myndigheder i EU og i øvrigt at styrke den grænseoverskridende kriminalitetsbekæmpelse.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser fra de øvrige medlemsstater til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side agter man at tage orienteringen til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været sendt i skriftlig høring i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Det oprindelige forslag til Prüm-afgørelsen tillige med et grundnotat og nærhedsnotat herom blev den 24. september 2007 oversendt til Folketingets Europaudvalg og den 27. september 2007 til Folketingets Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 3: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager[†]

Nyt notat.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Forslaget til direktiv om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager har til formål at indføre et samlet system til indsamling og fremskaffelse af bevismateriale, der befinder sig i en anden medlemsstat, i forbindelse med straffesager. Forslaget er baseret på princippet om gensidig anerkendelse og indebærer, at en medlemsstat (udstedelsesstaten) kan anmode en anden medlemsstat (fuldbyrdesstaten) om at foretage et bestemt efterforskningsskridt. Der indføres som udgangspunkt en pligt for medlemsstaterne til at anerkende og fuldbyrde en europæisk efterforskningskendelse uden yderligere formaliteter, medmindre staten kan påberåbe sig en af de angivne afslagsgrunde. Forslaget giver endvidere mulighed for i visse situationer at foretage et andet efterforskningsskridt end det, der anmodes om. Forslaget er omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, og forslaget har derfor ikke lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget vurderes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget er fremsat af syv medlemsstater i fællesskab. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side er man umiddelbart positiv over for forslaget. Det forventes, at forslagets artikel 1-10 vil blive forelagt på rådsmødet den 8. – 9. november 2010 med henblik på drøftelse.

1. Baggrund

Ifølge det flerårige arbejdsprogram inden for retlige og indre anliggender (Stockholmprogrammet), som medlemsstaterne vedtog i december 2009, bør der arbejdes hen imod etableringen af et samlet system for fremskaffelse af bevismateriale i straffesager baseret på princippet om gensidig anerkendelse.

På den baggrund har Belgien, Bulgarien, Estland, Slovenien, Spanien, Sverige og Østrig taget initiativ til at fremsætte et forslag til direktiv om den europæiske efterforskningskendelse i straffesager.

Direktivforslaget behandles efter den almindelige beslutningsprocedure, hvilket indebærer, at Europa-Parlamentet og Rådet skal vedtage forslaget.

[†] Forslaget er fremsat helt eller delvist med hjemmel i TEF, afsnit IV. Protokollen om Danmarks Stilling, der er knyttet til Amsterdam-traktaten, finder derfor anvendelse.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), 3. del, afsnit V. Forslaget er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder således anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

En eventuel gennemførelse af forslaget er derfor ikke bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

2. Indhold

2.1. Generelt

Forslaget til direktiv, der er fremsat efter artikel 82 i TEUF, har på grundlag af princippet om gensidig anerkendelse til formål at indføre et enkelt og samlet system til indsamling og fremskaffelse af bevismateriale, der befinder sig i en anden medlemsstat, i forbindelse med straffesager.

Direktivforslaget fastlægger regler for fremsættelse, anerkendelse og fuldbyrdelse af anmodninger mellem medlemsstaterne om indsamling eller fremskaffelse af bevismateriale.

Direktivforslaget dækker langt de fleste typer efterforskningsforanstaltninger. Visse efterforskningskridt mv. som f.eks. oprettelse af fælles efterforskningshold, efterforskningsholds indsamling af bevismateriale og visse særlige former for aflytning af telekommunikation er dog ikke omfattet af forslagens anvendelsesområde.

Inden for direktivforslagets anvendelsesområde vil reglerne om den europæiske efterforskningskendelse i vidt omfang erstatte de tilsvarende bestemmelser i Den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp (retshjælpskonventionen) med tilhørende tillægsprotokoller, Schengen-konventionen af 19. juni 1990, Den europæiske konvention om gensidig retshjælp fra 2000 og rammeafgørelse 2003/577/RIA om indefrysning af formuegoder og bevismateriale. Der lægges endvidere op

til, at rammeafgørelsen 2008/978/RIA om den europæiske bevissikringskendelse ophæves.

Efter forslaget udstedes en europæisk efterforskningskendelse af de myndigheder, der efter national ret i udstedelsesstaten er kompetente til at foretage bevisoptagelse.

Forslaget indebærer, at der som udgangspunkt indføres en pligt for fuldbyrdelsesstaten til at anerkende og fuldbyrde den europæiske efterforskningskendelse på samme måde og på de samme betingelser, som hvis anmodningen kom fra en myndighed i fuldbyrdelsesstaten.

Efter forslaget kan anmodningen om anerkendelse og fuldbyrdelse dog afslås i en række nærmere opregnede tilfælde (fakultative afslagsgrunde). Forslaget giver endvidere mulighed for i visse tilfælde at anvende en anden efterforskningsforanstaltning end den, der er anmodet om, og der åbnes mulighed for i visse tilfælde at udsætte anerkendelsen og fuldbyrdelsen af en anmodning.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

Med forslaget lægges der op til, at en europæisk efterforskningskendelse skal indeholde en anmodning om, at fuldbyrdelsesstaten foretager en bestemt efterforskningsforanstaltning. Fuldbyrdelsen bør i videst muligt omfang ske i overensstemmelse med de eventuelle procedurer og formkrav, som udstedelsesstaten har angivet.

Fuldbyrdelsesstaten har i en række tilfælde mulighed for at benytte en anden efterforskningsforanstaltning end den, der er anmodet om. Det gælder, hvis den pågældende efterforskningsforanstaltning ikke findes i fuldbyrdelsesstatens lovgivning, hvis anvendelsen af foranstaltningen i fuldbyrdelsesstatens lovgivning er begrænset til en særlig liste eller kategori af lovovertrædelser, der ikke omfatter den lovovertrædelse, der ligger til grund for efterforskningskendelsen, eller hvis en anden foranstaltning, der kan gennemføres med mindre indgribende midler, vil medføre samme resultat.

Forslaget indeholder en række (fakultative) afslagsgrunde, hvorefter fuldbyrdelsesstaten kan afslå at anerkende og fuldbyrde en efterforskningskendelse fra en anden medlemsstat. Det drejer sig bl.a. om tilfælde, hvor foranstaltningen ikke kan fuldbyrdes på grund af immunitet, og hvor fuldbyrdelsen vil skade vigtige nationale sikkerhedsinteresser. Der foreslås desuden indført en række afslagsgrunde vedrørende midlertidig

overførsel af varetægtsfængslede, afhøring via telekommunikation, oplysninger om bankkonti og i forhold til løbende indsamling af bevismateriale.

Fuldbyrdelsesstaten kan endvidere udsætte anerkendelsen eller fuldbyrdelsen, såfremt en igangværende efterforskning vil kunne påvirkes, eller hvis bevismaterialet benyttes i forbindelse med andre sager.

Direktivforslaget fastsætter en række tidsfrister for anerkendelse og fuldbyrdelse af efterforskningskendelser. Fuldbyrdelsesstaten har pligt til at underrette udstedelsesstaten i tilfælde af overskridelse af fristerne.

Direktivforslaget forpligter fuldbyrdelsesstaten til uden unødigt forsinkelse at overføre bevismateriale, der er omfattet af en europæisk efterforskningskendelse, til udstedelsesstaten.

Herudover indeholder forslaget en række regler af mere teknisk og proceduremæssig karakter, herunder om indholdet af en europæisk efterforskningskendelse, udpegelse af kompetente myndigheder, sprog, fremsendelse, retsmidler, forholdet til andre bilaterale og multilaterale aftaler samt tidspunktet for gennemførelse af forslaget.

3. Gældende dansk ret

3.1. Retsplejeloven

Retsplejeloven indeholder enkelte bestemmelser, der direkte tager sigte på sager om gensidig retshjælp. Det drejer sig bl.a. om retsplejelovens § 190, hvorefter lovens regler også finder anvendelse på vidneafhøringer, der gennemføres efter begæring af en udenlandsk myndighed. Det fremgår af bestemmelsen, at en anmodning om iagttagelse af en særlig form eller fremgangsmåde så vidt muligt bør imødekommes, medmindre dette vil være åbenbart uforeneligt med landets retsorden. Bestemmelsen indeholder også mulighed for afhøringer fra udlandet ved anvendelse af telekommunikation (f.eks. videoafhøring).

Efterforskningsskridt, der gennemføres i Danmark på baggrund af en udenlandsk anmodning, foretages på grundlag af en analog anvendelse af de relevante bestemmelser i retsplejeloven. En udenlandsk anmodning om efterforskning, herunder ransagning, beslaglæggelse og edition, kan således imødekommes, hvis det pågældende efterforskningsskridt ville kunne gennemføres i forbindelse med en tilsvarende national strafferetlig efterforskning. Dette indebærer bl.a., at anmodninger fra udenlandske

myndigheder om gennemførelse af efterforskningskridt, der kræver rettens medvirken, alene vil kunne imødekommes, hvis det forhold, der ligger til grund for den udenlandske anmodning om bistand, er strafbart efter dansk lovgivning (krav om dobbelt strafbarhed). Derimod stilles der ikke et sådant krav om dobbelt strafbarhed for så vidt angår foranstaltninger, som ikke har karakter af tvangsindgreb (f.eks. en anmodning fra en udenlandsk myndighed om, at der sker forkyndelse af en indkaldelse til en udenlandsk retssag for en person, der er bosiddende i Danmark).

Det forhold, at retsplejeloven anvendes analogt i forbindelse med behandlingen af anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager, indebærer endvidere, at anmodninger fra Danmark til udenlandske myndigheder om gennemførelse af efterforskningskridt, der ville kræve rettens medvirken, hvis det pågældende efterforskningskridt skulle gennemføres her i landet, tillige skal forelægges for en dansk domstol, forinden der fremsættes anmodning over for de udenlandske myndigheder.

3.2. Den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp (retshjælpskonventionen)

Danmark deltager i den europæiske konvention af 20. april 1959 om gensidig retshjælp i straffesager og tillægsprotokollerne til konventionen af henholdsvis 17. marts 1978 og 8. november 2001. Konventionen indeholder bl.a. regler om indsamling og fremskaffelse af bevismateriale, der befinder sig i en anden medlemsstat, i forbindelse med straffesager. Efter konventionen forpligter staterne sig til i videst muligt omfang at yde hinanden bistand med henblik på retsforfølgning af forbrydelser, men konventionen indeholder tillige en række afvisningsgrunde, herunder en generel afvisningsgrund med henvisning til den anmodede stats almindelige retsprincipper. Konventionen indeholder ingen tidsfrister for behandlingen af anmodninger i medfør af konventionen.

3.3. Schengen-konventionen af 19. juni 1990

Schengen-konventionen af 19. juni 1990 indeholder regler, der viderefører og udvider anvendelsesområdet for gensidig retshjælp i forhold til retshjælpskonventionen fra 1959 til bl.a. også at omfatte sager om straf-felovsovertrædelser, der kan afgøres af administrative myndigheder. Schengen-konventionen indeholder endvidere bl.a. regler om fremsendelse af retsdokumenter, hvorefter dokumenter som hovedregel skal fremsendes direkte mellem de kompetente myndigheder. Danmark har ved lov nr. 418 af 10. juni 1997, som senest ændret ved lov nr. 521 af 6. juni 2007, gennemført Schengen-konventionen i dansk ret.

3.4. Den europæiske konvention om gensidig retshjælp fra 2000 (EU-retshjælpskonventionen)

EU-medlemsstaterne har vedtaget den europæiske konvention af 29. maj 2000 om gensidig retshjælp i straffesager mellem medlemsstaterne og en tillægsprotokol hertil, der dels supplerer bestemmelserne i retshjælpskonventionen og Schengen-konventionen, dels letter anvendelsen af disse konventioner. EU-retshjælpskonventionen indeholder bl.a. regler om midlertidig overførsel af fængslede personer med henblik på efterforskning, video- og telekonference, kontrollerede leverancer, fælles efterforskningshold, diskrete undersøgelser og aflytning af telekommunikation. Danmark har ved lov nr. 258 af 8. maj 2002 gennemført EU-retshjælpskonventionen i dansk ret.

3.5. Rammeafgørelse 2003/577/RIA om indefrysning af formuegoder og bevismateriale

Danmark har ved lov nr. 1434 af 22. december 2004 om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union gennemført rammeafgørelse 2003/577/RIA om indefrysning af formuegoder og bevismateriale.

Rammeafgørelsen bygger på princippet om gensidig anerkendelse, hvilket indebærer pligt for en medlemsstat til at anerkende og gennemføre afgørelsen uden yderligere formaliteter og på samme måde, som hvis der havde været tale om en national afgørelse, medmindre fuldbyrdelsesstaten kan påberåbe sig en af de angivne afslagsgrunde.

Rammeafgørelsen vedrører foreløbige retsskridt, der skal forhindre destruktion, ændring, flytning, overførsel eller afhændelse af et bevismiddel. En anmodning om konfiskation i henhold til rammeafgørelsen skal således suppleres af en anmodning i medfør af de almindelige regler om gensidig retshjælp, såfremt bevismaterialet efterfølgende ønskes overført til udstedelsesstaten.

3.6. Rammeafgørelse 2008/978/RIA om den europæiske bevissikringskendelse

Danmark har ved lov nr. 347 af 14. maj 2008 gennemført rammeafgørelse om den europæiske bevissikringskendelse (2008/978/RIA). Loven er endnu ikke sat i kraft.

Rammeafgørelsen vedrører fremskaffelse og overførsel af bevismateriale, som allerede eksisterer på tidspunktet for anmodningen fremsendes.

Rammeafgørelsen bygger også på princippet om gensidig anerkendelse, hvilket indebærer pligt for en medlemsstat til at anerkende og gennemføre afgørelsen uden yderligere formaliteter og på samme måde, som hvis der havde været tale om en national afgørelse, medmindre fuldbyrdelsesstaten kan påberåbe sig en af de angivne afslagsgrunde.

3.7. Øvrige internationale konventioner

Danmark deltager endvidere i en række andre konventioner, der indeholder bestemmelser om gensidig retshjælp i straffesager. Det drejer sig bl.a. om den europæiske konvention af 8. november 1990 om hvidvaskning, efterforskning samt beslaglæggelse og konfiskation af udbyttet fra strafbart forhold og FN's konvention af 20. december 1988 om ulovlig handel med narkotika og psykotrope stoffer. Det følger af konventionerne, at anmodninger om retshjælp som hovedregel skal fremsendes mellem de centrale myndigheder, men at anmodninger i hastende tilfælde vil kunne fremsendes mellem de judicielle myndigheder (f.eks. den danske anklagemyndighed).

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF, 3. del, afsnit V, og er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivet, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

Hvis forslaget til direktiv fandt anvendelse i Danmark, vurderes gennemførelsen af forslaget at ville have lovgivningsmæssige konsekvenser, idet en gennemførelse i givet fald bl.a. ville kræve ændringer i lov nr. 1434 af 22. december 2004 om fuldbyrdelse af visse strafferetlige afgørelser i Den Europæiske Union og retsplejeloven.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Hvis forslaget til direktiv fandt anvendelse i Danmark, skønnes det ikke at ville have statsfinansielle konsekvenser af betydning.

5. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af offentlige anklagere, Politiforbundet, Advokatrådet, Landsforeningen af beskikkede advokater, Danske Advokater, Amnesty International, Institut for Menneskerettigheder, Retspolitisk Forening og Retssikkerhedsfonden.

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Procesbevillingsnævnet, Domstolsstyrelsen, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Politiforbundet har ikke bemærkninger til forslaget.

Justitsministeriet har modtaget høringssvar fra **Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Landsforeningen af forsvarsadvokater** og **Retspolitisk Forening**.

Rigspolitiet er umiddelbart positivt indstillet over for forslaget og bemærker, at forslaget lægger op til en forenkling af procedurerne ved bevisoptagelse i et andet EU-land og indfører frister for anerkendelse og fuldbyrdelse. Rigspolitiet bemærker, at der udestår en række spørgsmål, som nærmere bør afklares, herunder spørgsmålet om udpegning af kompetente myndigheder.

Rigsadvokaten er umiddelbart positivt indstillet over for forslaget, men henviser til at det eksisterende retshjælpssystem er velfungerende, hvorfor det er vigtigt at sikre, at det nye forslag bliver effektivt, herunder at den direkte kontakt mellem de lokale myndigheder i medlemsstaterne bevares. Det bemærkes, at det efter forslaget ikke er muligt at afslå at fuldbyrde en efterforskningskendelse alene fordi efterforskningsindgrebet ikke ville være lovligt i en tilsvarende national sag. Rigsadvokaten har endvidere nogle bemærkninger af mere teknisk karakter til forslagets enkelte bestemmelser, herunder bl.a. anvendelsesområdet, overførsel af bevismateriale og om myndighedernes pligt til at underrette hinanden.

Landsforeningen af forsvarsadvokater anfører, at der i fuldbyrdelsesstaten bør gælde de samme retsgarantier mv. ved fuldbyrdelsen af en europæisk efterforskningskendelse, som der ville gælde ved gennemførel-

sen af det samme efterforskningsindgreb i en tilsvarende national sag. Det anføres endvidere, at spørgsmålet om behandling af fortrolige oplysninger bør overvejes nærmere.

Retspolitisk Forening anfører, at der ikke ses at være dokumentation for behovet for forslaget og advarer mod at indføre for store lettelser på området for anticiperet bevisførelse (dvs. bevisførelse, der finder sted i et retsmøde forud for selve retssagen).

6. Nærhedsprincippet

Forslagsstillerne har om nærhedsprincippet anført, at formålet med forslaget – gensidig anerkendelse af afgørelser truffet for at indsamle bevismateriale – ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af de enkelte medlemsstater som følge af den grænseoverskridende karakter af de omfattede sager. Målet kan derfor bedre nås på EU-plan.

Regeringens foreløbige vurdering er, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet. Regeringen kan i den forbindelse tilslutte sig forslagsstillerens betragtninger.

7. Andre landes kendte holdninger

Forslaget er fremsat på initiativ af Belgien, Bulgarien, Estland, Slovenien, Spanien, Sverige og Østrig. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man umiddelbart positivt indstillet over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til direktiv behandles efter den fælles beslutningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal vedtages af Europa-Parlamentet.

Forslaget har endnu ikke været behandlet i Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været sendt i skriftlig i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Forslaget blev sammen med et grund- og nærhedsnotat oversendt til Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg den 16. september 2010.

Dagsordenspunkt 4: EU's evaluering af narkotikahandlingsplan 2009-2012

Nyt notat.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

I december 2004 vedtog Det Europæiske Råd EU's narkotikastrategi for perioden 2005-2012. EU's narkotikahandlingsplan for perioden 2009-2012, som blev vedtaget af Rådet i november 2008, er den anden og sidste handlingsplan inden for strategiens rammer. Det fremgår af narkotikahandlingsplanen, at Rådet skal undersøge problemerne i relation til narkotika en gang om året på baggrund af Kommissionens årlige situationsrapport og relevante årsrapporter fra Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EONN), Europol og Eurojust. Det forventes, at Kommissionens situationsrapport og årsrapporten fra EONN vil blive præsenteret på rådsmødet. Sagen giver ikke anledning til overvejelser i forhold til nærhedsprincippet. Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemslandes holdninger til sagen. Fra dansk side forventer man at kunne tage præsentationen af Kommissionens situationsrapport og årsrapporten fra EONN til efterretning.

1. Baggrund

I december 2004 vedtog Det Europæiske Råd EU's narkotikastrategi for 2005-2012. Strategien fastlægger de overordnede retningslinjer og mål for EU's indsats på narkotikaområdet i den nævnte periode. Strategien udmøntes gennem vedtagelse af to fire-årige handlingsplaner.

EU's narkotikahandlingsplan for perioden 2009-2012, som blev vedtaget af Rådet i november 2008, er den anden og sidste handlingsplan inden for strategiens rammer. Det overordnede mål med handlingsplanen er en væsentlig nedbringelse af udbredelsen af stofforbrug i befolkningen og en reduktion i den sociale og sundhedsmæssige skade som følge af brugen af og handelen med stoffer.

Det fremgår af narkotikahandlingsplanen, at Rådet skal undersøge problemerne i relation til narkotika en gang om året på baggrund af Kommissionens årlige situationsrapport og relevante årsrapporter fra Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EONN), Europol og Eurojust. Det forventes, at Kommissionens situationsrapport og årsrapporten fra EONN vil blive præsenteret på rådsmødet.

2. Indhold

Indholdet af Kommissionens situationsrapport og EONN's årsrapport kendes endnu ikke.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen vurderes ikke at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen giver ikke anledning til overvejelser i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side forventer man at kunne tage præsentationen af Kommissionens situationsrapport og EONN's årsrapport til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Sagen skal ikke forelægges for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været sendt i skriftlig høring i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen vedrørende evaluering af EU's narkotikahandlingsplan 2009-2012 har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg eller

Retsudvalg. Sagen vedrørende selve handlingsplanen blev forelagt Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg forud for rådsmødet den 27.-28. november 2008.

Dagsordenspunkt 5: Rådskonklusioner om indførelse og anvendelse af EU's politikcyklus for at bekæmpe alvorlig og international organiseret kriminalitet.

Nyt notat.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Det forventes, at formandskabet på rådsmødet den 8.-9. november 2010 fremlægger et udkast til rådskonklusioner om en EU politikcyklus ("policy cycle") for organiseret og alvorlig international kriminalitet. I udkastet lægges der op til, at medlemsstaterne beslutter at etablere en EU politikcyklus, der er en overordnet analytisk metode, som skal anvendes til at styrke effektiviteten og sammenhængen mellem medlemsstaternes og EU-institutionernes indsats mod organiseret og alvorlig international kriminalitet. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet og har hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der foreligger ikke offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen. Fra dansk side kan man tilslutte sig udkastet til rådskonklusioner.

1. Baggrund

I Stockholm-programmet er det fremhævet, at der bør ske en styrkelse af EU's indsats mod grov og organiseret grænseoverskridende kriminalitet, og medlemsstaterne opfordres i den forbindelse bl.a. til at vedtage en strategi for organiseret kriminalitet inden for rammerne af den interne sikkerhedsstrategi og fastsætte politiske prioriteter for anvendelsen af instrumenter til bekæmpelse af organiseret kriminalitet.

Det belgiske EU-formandskab har i løbet af 2010 gennemført projektet "Harmony" med henblik på at fastsætte en model for en analytisk metode, der kan anvendes til at opnå en mere effektiv og sammenhængende anvendelse af EU-instrumenter til bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet. Formålet er også at fokusere på sammenhængen mellem de strategiske prioriteter og de operationelle aktiviteter inden for RIA-området. Rådskonklusionerne skal således sikre et bedre udbytte af EU's initiativer til bekæmpelse af international kriminalitet og skabe større sammenhæng mellem medlemsstaternes prioriteringer og de aktiviteter, der gennemføres af EU-institutioner som f.eks. Europol, Eurojust, Frontex, OLAF og Cpol. I forbindelse med projektet blev der bl.a. afholdt et seminar for medlemsstaterne og relevante EU-institutioner den 28.-29. april 2010.

Det belgiske formandskab har som opfølgning på Harmony-projektet fremlagt udkastet til rådskonklusioner om en EU politikcyklus.

Lissabon-traktaten

Eventuelle konkrete forslag til retsakter med henblik på udmøntning af de omtalte fokusområder må i givet fald forventes at blive fremsat på grundlag af reglerne om det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender i tredje del, afsnit V, i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF).

Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, vil dermed finde anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

2. Indhold

Udkastet til rådskonklusioner om en EU politikcyklus indeholder en overordnet fastlæggelse af rammerne for en flerårig analysemetode, som skal gøre indsatsen mod organiseret og alvorlig kriminalitet mere effektiv og sammenhængende.

Analysemetoden består af en politikcyklus indeholdende fire faser, der skal gennemføres i løbet af en periode på 4 år. I første fase skal der på baggrund af EU's Serious and Organised Crime Threat Assessment (EU SOCTA) fastlægges et detaljeret billede af de kriminalitetsmæssige udfordringer EU står over for. I anden fase skal rådet udvælge nogle prioriterede indsatsområder, hvor der skal foretages en særlig strategisk vurdering og planlægning. I tredje fase skal der i overensstemmelse med den strategiske planlægning implementeres operationelle handlingsplaner for de prioriterede indsatsområder. Endelig skal der i fjerde fase foretages en evaluering af resultaterne på de prioriterede indsatsområder.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen har ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring i anledning af sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen vurderes ikke at give anledning til overvejelser i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligger offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side tillægges EU's indsats mod organiseret og grænseoverskridende alvorlig kriminalitet generelt en høj prioritet. Derfor kan vi fra dansk side generelt støtte, at der i overensstemmelse med Stockholm-programmet tages initiativer til at styrke EU's indsats på dette område. På denne baggrund forventes Danmark at kunne tilslutte sig udkastet til rådskonklusioner.

9. Europa-Parlamentet

Udkastet til rådskonklusioner skal ikke forelægges Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været sendt i skriftligt høring i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Udkastet til rådskonklusioner har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg eller Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 6: SIS II - statusorientering

Revideret notat. Ændringerne er markeret med kursiv.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Kommissionen forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8.-9. november 2010 at orientere om status for SIS II-projektet. Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning. Sagen om status for SIS II har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til statusorienteringen.

1. Baggrund

På grundlag af drøftelserne på det uformelle rådsmøde i Prag den 15.-16. januar 2009 vedtog Rådet på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 26.-27. februar 2009 en række rådskonklusioner om, hvordan man fremover kan sikre den nødvendige fremdrift i SIS II-projektet. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 4.-5. juni 2009 blev det besluttet at fortsætte arbejdet med udviklingen af SIS II. Rådet fastholdt dog muligheden for i stedet for SIS II at udvikle et mindre avanceret system (SIS 1+RE), hvis en række nærmere bestemte tekniske milepæle for udviklingen af SIS II ikke nås. På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 30. november og 1. december 2009 fremlagde Kommissionen en opdateret statusrapport for arbejdet med SIS II om første milepælstest, videreudviklingen af SIS II og beredskabsplanen i tilfælde af manglende overholdelse af milepælene. I forlængelse heraf vedtog Rådet på samme rådsmøde en række rådskonklusioner, som bl.a. betød, at fristen for første milepælstest blev rykket til den 29. januar 2010.

På rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 23. april 2010 forelå det endelige resultat fra den første milepælstest. Der blev på den baggrund opnået enighed om nogle rådskonklusioner, der indebærer, at udviklingen af SIS II skal fortsætte på grundlag af det nuværende SIS II-projekt.

På rådsmødet den 3.-4. juni 2010 orienterede Kommissionen om status for SIS II-projektet i forbindelse med, at der blev fremlagt en foreløbig samlet overordnet tidsplan for projektet.

På rådsmødet den 7.-8. oktober 2010 blev der vedtaget rådskonklusioner om, at Rådet noterede sig Kommissionens samlede overordnede tidsplan og samlede budgetoverslag.

Kommissionen har efterfølgende fremsendt et uddybende skema over omkostningerne forbundet med udviklingen af det centrale system.

Det fremgår af den fremlagte tidsplan, at der indtil 2011 vil ske færdiggørelse af specifikationerne, hvorefter systemet teknisk skal udvikles til og med første kvartal af 2011. Frem til midten af 2012 skal der foretages test både af det centrale og af de nationale systemer. Afslutningen på disse tests vil være gennemførelsen af den såkaldte anden milepælstest og en mere omfattende test, som forventes afsluttet i midten af 2012. Fra midten af 2012 vil man udføre en række prøveoverførsler af testdata efterfulgt af reelle dataoverførsler i fjerde kvartal af 2012. SIS II forventes på nuværende tidspunkt at være i drift i første kvartal af 2013. Det fremgår af Kommissionens budgetoverslag, at videreudviklingen af systemet medfører yderligere omkostninger på ca. 13 millioner euro mere end hidtil anslået. Disse merudgifter, som vil blive afholdt over EU-budgettet, skyldes hovedsagligt kravet om udvidelse af systemets kapacitet som følge af de nye medlemslandes opkobling til systemet.

Det forventes, at Kommissionen på rådsmødet den 8.-9. november 2010 vil orientere om status for projektet, herunder om den igangværende færdiggørelse af specifikationerne for systemet.

Lissabon-traktaten

Udviklingen af SIS II vedrører både EU-samarbejdet på grundlag af TEF afsnit IV om visum, asyl og indvandring mv. (tidligere søjle 1) og EU-samarbejdet på grundlag af TEU afsnit VI om politi og strafferet (tidligere søjle 3).

Med Lissabon-traktatens ikrafttræden overførtes det mellemfolkelige samarbejde om politi og strafferet til det overstatslige samarbejde om retlige og indre anliggender efter reglerne i TEF afsnit IV (3. del, afsnit V, i ”Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde”, TEUF).

Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder dermed anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, og

ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, tredje del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

Retsakter på området for politisamarbejde og retligt samarbejde i straffesager, der er vedtaget inden Lissabon-traktatens ikrafttræden, er derimod fortsat bindende for og finder anvendelse i Danmark (på mellemfolkeligt grundlag). Det vil bl.a. gælde rådsafgørelse 2001/886/RIA af 6. december 2001 om udviklingen af anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II) og rådsafgørelse 2007/533/RIA af 12. juni 2007 om oprettelse, drift og brug af anden generation af Schengen-informationssystemet (SIS II).

I det omfang Rådet fremover træffer foranstaltning om et forslag om eller initiativ til udbygning af Schengen-reglerne efter bestemmelserne i TEUF, 3. del, afsnit V, træffer Danmark, i henhold til protokollens artikel 4, inden seks måneder foranstaltning om, hvorvidt Danmark vil gennemføre denne foranstaltning i dansk lovgivning. En dansk beslutning herom vil skabe en folkeretlig forpligtelse mellem Danmark og de øvrige medlemsstater (og associerede Schengen-lande).

2. Indhold

Kommissionen har som nævnt fremlagt en samlet overordnet tidsplan og et budgetoverslag, som Rådet den 7.-8. oktober 2010 noterede sig ved vedtagelse af skriftlige konklusioner.

Kommissionen har endvidere fremlagt et uddybende skema over de omkostninger, der er forbundet med udviklingen af det centrale system.

På nuværende tidspunkt er man i gang med at færdiggøre specifikationerne for systemet. Det forventes, at Kommissionen vil orientere herom på rådsmødet den 8.-9. november 2010.

3. Gældende dansk ret

Sagen om status for SIS II giver ikke anledning til at redegøre for gældende dansk ret.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen om status for SIS II har ikke i sig selv lovgivningsmæssige konsekvenser.

Det har endnu ikke været muligt nærmere at vurdere de statsfinansielle konsekvenser i lyset af den fremlagte tidsplan og det fremlagte budgetoverslag.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet ses ikke at have betydning for spørgsmålet om status for SIS II.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side forventes man som nævnt at kunne tage Kommissionens statusorientering til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Europa-Parlamentet har den 22. oktober 2009 afgivet beslutning om fremskridt i etableringen af SIS II.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen om SIS II *har været sendt i skriftlig høring* i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen om SIS II har ved flere lejligheder været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg til orientering, senest forud for rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 7.-8. oktober 2010.

Dagsordenspunkt 7: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om angreb på informationssystemer og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2005/222/RIA

Nyt notat.

KOM(2010) 0517.

Resumé

Det forventes, at Kommissionen på rådsmødet vil præsentere et forslag til direktiv om angreb på informationssystemer. Forslaget har til formål at sikre en yderligere tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning i forhold til den gældende rammeafgørelse om angreb på informationssystemer (2005/222/RIA). Forslaget indeholder en række forpligtelser for medlemsstaterne særligt med hensyn til kriminalisering af forskellige former for IT-kriminalitet og fastsætter bl.a. minimumsregler for straffene herfor. Forslaget indeholder desuden bestemmelser, der har til formål at forbedre samarbejdet mellem de retlige og andre kompetente myndigheder, herunder politiet og andre retshåndhævende myndigheder i medlemsstaterne. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget er omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, og forslaget har derfor hverken lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side finder man på nuværende tidspunkt – hvor der endnu ikke foreligger høringsvar – ikke at burde tage endelig stilling til forslaget. Danmark er dog umiddelbart positiv over for forslaget. Det er forventningen, at forslaget alene vil blive præsenteret på rådsmødet den 8. og 9. november 2010.

1. Baggrund

Den 30. september 2010 fremsatte Kommissionen et forslag til rammeafgørelse om angreb på informationssystemer. Formålet med forslaget er at sikre en yderligere tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning i forhold til den gældende rammeafgørelse om angreb på informationssystemer (2005/222/RIA). Forslaget bygger på denne rammeafgørelse og Europarådets konvention om IT-kriminalitet af 23. november 2001. Kommissionen har derudover medtaget enkelte nye elementer.

Direktivforslaget behandles efter den almindelige beslutningsprocedure, hvilket indebærer, at Europa-Parlamentet og Rådet skal vedtage forslaget.

Det er forventningen, at forslaget alene vil blive præsenteret på rådsmødet den 8. og 9. november 2010.

Det danske retsforbehold

Forslaget er fremsat med hjemmel i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF), 3. del, afsnit V. Forslaget er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, finder således anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF, 3. del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

En eventuel gennemførelse af forslaget er derfor ikke bindende for eller finder anvendelse i Danmark.

2. Indhold

2.1. Generelt

Forslaget til direktiv er fremsat efter artikel 83 i TEUF, hvorefter Europa-Parlamentet og Rådet bl.a. på området for grænseoverskridende edb-kriminalitet af særlig grov karakter ved direktiv kan fastsætte minimumsregler for, hvad der skal anses for strafbare handlinger, og for straffene herfor.

Direktivforslaget har til formål at tilnærme medlemsstaternes strafferetlige regler til hinanden med hensyn til angreb på informationssystemer og at forbedre samarbejdet mellem de retlige og andre kompetente myndigheder, herunder politiet og andre retshåndhævende myndigheder i medlemsstaterne.

Det foreslås, at den eksisterende rammeafgørelse om angreb på informationssystemer (2005/222/RIA) formelt ophæves.

Direktivet fastsætter nærmere bestemmelser om de strafbare handlinger i forbindelse med angreb på informationssystemer og fastsætter minimumsregler for straffene herfor. Der lægges endvidere op til en styrkelse af den eksisterende struktur med døgnbemandede kontaktpunkter.

Direktivforslaget lægger i vidt omfang op til at videreføre den gældende rammeafgørelse, men forslaget indeholder også at en række nye elemen-

ter, som har til formål at sikre en yderligere tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning på området, tilføjes. Det drejer sig om:

- 1) Kriminalisering af "værktøj", der anvendes til at begå lovovertrædelserne,
- 2) nye skærpende omstændigheder,
- 3) kriminalisering af "ulovlig opfangning" ikke-offentlige overførsler af edb-data,
- 4) styrkelse af den eksisterende struktur med døgnbemandede kontaktpunkter, og
- 5) nye regler vedrørende indsamling af statistiske oplysninger om it-forbrydelser.

Forslaget indeholder på den baggrund bestemmelser om, hvilke strafbare handlinger der som minimum skal kriminaliseres, sanktioner, straffemyndighed, informationsudveksling, overvågning og statistik.

De nye bestemmelser i direktivforslaget vedrørende "ulovlig opfangning" og "værktøjer" bygger på tilsvarende bestemmelser i Europarådets konvention om IT-kriminalitet.

2.2. Nærmere om hovedelementerne i forslaget

2.2.1. Strafbare handlinger

Forslagets indledende bestemmelser om ulovlig adgang til informationssystemer, ulovligt indgreb i informationssystemer og ulovligt indgreb i data svarer til den gældende rammeafgørelse.

Efter forslaget skal medlemsstaterne i grovere tilfælde kriminalisere forsætlig uretmæssig adgang til et informationssystem ("hacking") eller en del heraf.

Medlemsstaterne skal endvidere kriminalisere forsætligt og uretmæssigt forårsagelse af en alvorlig hindring eller afbrydelse af et informationssystems drift ved at indlæse eller overføre edb-data eller ved at beskadige, slette, forvanske, ændre, tilbageholde eller hindre adgang til dets edb-data, i det mindste i grovere tilfælde.

Medlemsstaterne forpligtes endvidere til i grovere tilfælde at kriminalisere forsætlig uretmæssig sletning, beskadigelse, forvanskning, ændring, tilbageholdelse eller hindring af adgang til edb-data i et informationssystem.

Direktivforslaget indeholder en ny bestemmelse om ”ulovlig opfangning”. Ifølge bestemmelsen skal medlemsstaterne kriminalisere forsætligt og uretmæssigt opfangning af ikke-offentlige overførsler af edb-data til, fra eller inden for et informationssystem, herunder elektromagnetisk stråling fra et informationssystem (der indeholder sådanne edb-data) ved hjælp af tekniske hjælpemidler. Bestemmelsen omfatter bl.a. aflytning af ikke offentligt tilgængelige elektroniske data, som transmitteres fra et edb-system til et andet, eller som er lagret i et edb-system, herunder elektromagnetisk stråling fra et edb-system, der bærer sådanne elektroniske data.

Direktivforslaget indeholder også en bestemmelse om udbredelse og besiddelse af ”værktøjer”, dvs. de anordninger og adgangsmidler til edb-systemer, som kan anvendes til at begå en af de strafbare handlinger. Ifølge forslaget skal medlemsstaterne kriminalisere forsætlig og uretmæssig fremstilling, salg, erhvervelse (med henblik på brug), import, besiddelse, distribution eller i øvrigt at stille sådanne anordninger og adgangsmidler til rådighed med henblik på at begå en af de strafbare handlinger omfattet af direktivet.

Som ”værktøjer” i direktivets forstand nævnes anordninger, herunder edb-programmer, der hovedsagelig er beregnet eller tilpasset til at begå en af de strafbare handlinger nævnt i direktivet, og edb-password, adgangskoder eller tilsvarende data, hvorved der kan opnås adgang til et helt informationssystem eller dele heraf.

Ifølge forslaget skal medlemsstaterne kriminalisere medvirken til og forsøg på de nævnte strafbare handlinger.

2.2.2. Sanktioner

Direktivforslaget pålægger medlemsstaterne at sikre, at de foreslåede strafbare handlinger kan straffes med strafferetlige sanktioner med en maksimal fængselsstraf på mindst to år.

Ifølge forslaget skal medlemsstaterne sikre, at de nævnte strafbare handlinger kan straffes med strafferetlige sanktioner med en maksimal fængselsstraf på mindst fem år, når de begås inden for rammerne af en kriminel organisation.

Forslaget indeholder i forhold til den gældende rammeafgørelse en række tilføjelser om, hvornår der foreligger skærpende omstændigheder. Medlemsstaterne skal således sikre, at de strafbare handlinger kan straffes

med strafferetlige sanktioner med en maksimal fængselsstraf på mindst fem år, når de begås ved hjælp af et værktøj, som er beregnet til at foretage angreb, der berører et betydeligt antal informationssystemer, eller angreb, der volder betydelig skade som f.eks. afbrydelse af systemtjenester, økonomiske omkostninger eller tab af personlige data. Medlemsstaterne skal endvidere sørge for, at de strafbare handlinger kan straffes med strafferetlige sanktioner med en maksimal fængselsstraf på mindst fem år, når de begås ved at skjule gerningsmandens rigtige identitet og skade den, som identiteten egentlig tilhører.

Juridiske personer, der ifalder strafansvar i forbindelse med angreb på informationssystemer, skal kunne straffes med sanktioner, der er effektive, står i et rimeligt forhold til lovovertrædelsens grovhed og har en afskrækkende virkning. Sådanne sanktioner skal omfatte bødestraffe, men kan også omfatte en række andre sanktioner som f.eks. udelukkelse fra at modtage offentlige ydelser eller forbud mod at udøve erhvervsvirksomhed.

2.2.3. Straffemyndighed

Direktivforslaget forpligter medlemsstaterne til at etablere straffemyndighed (jurisdiktion), når lovovertrædelsen er begået helt eller delvist på medlemsstatens område. Medlemsstaten skal i sådanne tilfælde sørge for straffemyndighed, hvor gerningsmanden begår lovovertrædelsen, mens den pågældende fysisk befinder sig på landets område. Det gælder uanset, om lovovertrædelsen er rettet mod et informationssystem på det pågældende lands territorium eller et andet lands territorium. Herudover forpligtes medlemsstaterne til at etablere straffemyndighed i det tilfælde, hvor lovovertrædelsen begås mod et informationssystem på landets område, uanset om gerningsmanden på gerningstidspunktet fysisk befandt sig på det pågældende lands område.

Medlemsstaterne forpligtes endvidere til at etablere straffemyndighed, når lovovertrædelsen er begået af en af dens statsborgere eller en person, som har bopæl på den pågældende medlemsstats område eller for at skaffe en juridisk person, som har hjemsted på medlemsstatens område, vinding.

2.2.4. Informationsudveksling

Direktivforslaget indeholder en forpligtelse for medlemsstaterne til inden en vis tidsfrist at efterkomme anmodninger om bistand fra de operationelle kontaktpunkter. Medlemsstaterne skal endvidere sørge for at

etablere procedurer, som gør det muligt at besvare hasteanmodninger inden 8 timer. Formålet hermed er at sikre, at kontaktpunkterne inden en nærmere fastsat frist oplyser, om de kan finde en løsning på anmodningen, og hvornår det kontaktpunkt, der fremsætter anmodningen, kan forvente, at dette sker.

2.2.5. Overvågning og statistik

Direktivforslaget pålægger medlemsstaterne at sikre, at der i medlemsstaten findes et passende system til registrering, fremstilling og fremlæggelse af statistiske oplysninger om de lovovertrædelser, der er omfattet af forslaget.

3. Gældende dansk ret

3.1. Strafbare handlinger og sanktioner

Justitsministeriets udvalg om økonomisk kriminalitet og datakriminalitet (Brydensholt-udvalget) afgav i september 2002 betænkning nr. 1417/2002 om IT-kriminalitet. I betænkningen behandlede navnlig spørgsmålet om, i hvilket omfang udviklingen på IT-området nødvendiggør nye straffebestemmelser eller ændring af gældende bestemmelser. På grundlaget af betænkningen og for at Danmark kunne ratificere Europarådets konvention om IT-kriminalitet samt med henblik på Danmarks deltagelse i rammeafgårelsen om angreb på informationssystemer gennemførtes i 2004 en række straffelovsændringer, herunder straffelovens §§ 193 og 263 (lov nr. 352 af 19. maj 2004).

Efter straffelovens § 193 straffes den, der på retsstridig måde fremkalder omfattende forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler, offentlig postbesørgelse, telegraf- eller telefonanlæg, radio- eller fjernsynsanlæg, informationssystemer eller anlæg, der tjener til almindelig forsyning med vand, gas, elektrisk strøm eller varme, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år. Begås forbrydelsen groft uagtsomt, er straffen bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Ved lovændringen i 2004 ændredes det tidligere anvendte begreb ”databehandlingsanlæg” i straffelovens § 193, stk. 1, til ”informationssystemer”, der er neutralt i forhold til mulige teknologiske løsninger. Ved et informationssystem forstås en computer eller andet databehandlingsanlæg. Omfattet heraf er navnlig personlige computere, herunder både stationære og bærbare computere. Også andet elektronisk udstyr vil imidlertid kunne være omfattet, hvis udstyret har funktioner svarende til dem,

der findes i computere. Det gælder således elektronisk udstyr, der kan anvendes til at oprette og/eller behandle dokumenter, billeder og lyde, udføre regnskabsfunktioner og lignende, herunder også hvis sådanne funktioner senere forekommer i kombination med andet elektronisk udstyr, f.eks. fjernsyn.

Efter straffelovens § 263, stk. 2, om krænkelse af datahemmeligheden (hacking), straffes den, der uberettiget skaffer sig adgang til en andens oplysninger eller programmer, der er bestemt til at bruges i et informationssystem med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Begås forholdet med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under andre særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. Dette gælder endvidere, når der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter. Det vil afhænge af en konkret vurdering, om overtrædelserne skønnes at være af mere systematisk eller organiseret karakter.

For databedrageri straffes efter straffelovens § 279 a den, som for derigennem at skaffe sig eller andre uberettiget vinding retsstridigt ændrer, tilføjer eller sletter oplysninger eller programmer til elektronisk databehandling eller i øvrigt retsstridigt forsøger at påvirke resultatet af sådan databehandling. Efter straffelovens § 285 straffes databedrageri med fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Det følger af straffelovens § 286, stk. 2, at straffen for databedrageri kan stige til fængsel indtil 8 år, når forbrydelsen er af særlig grov beskaffenhed, eller fordi forbrydelsen er udført af flere i forening, eller som følge af omfanget af den opnåede eller tilsigtede vinding, eller når der er begået et større antal forbrydelser.

Efter straffelovens § 291 straffes den, der ødelægger, beskadiger eller bortskaffer ting, der tilhører en anden, med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Øves der hærværk af betydeligt omfang, af mere systematisk eller organiseret karakter, eller er gerningsmanden tidligere fundet skyldig efter hærværksbestemmelsen eller en række nærmere angivne bestemmelser, (herunder den nævnte bestemmelse i straffelovens § 193), kan straffen stige til fængsel i 6 år.

Efter § 293, stk. 2, straffes den, der uberettiget hindrer en anden i helt eller delvis at råde over ting, med bøde eller fængsel indtil 1 år. Straffen kan stige til fængsel i 2 år, hvor der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder. Bestemmelsen blev ændret i 2004, hvorved

det blev præciseret, at bestemmelsen også omfatter elektroniske rådighedshindringer. Elektronisk rådighedshindring kan eksempelvis forekomme ved e-mail bomber (f.eks. såkaldte Denial-of-Service angreb), der består i at hindre almindelig brug af systemet ved at forårsage overbelastning eller nedbrud.

3.2. Forsøg og medvirken

Forsøg på og medvirken til overtrædelse af de nævnte straffelovsbestemmelser er strafbart i medfør af straffelovens § 21 og § 23.

3.3. Bestemmelser om straffastsættelse

Efter straffelovens § 80 skal der ved straffens udmåling tages hensyn til lovovertrædelsens grovhed og til oplysninger om gerningsmandens person. Efter straffelovens § 81 vil bl.a. det forhold, at gerningen er begået af flere i forening, og/eller at gerningen er særligt planlagt eller led i omfattende kriminalitet som udgangspunkt være at anse som en skærpende omstændighed.

3.4. Juridiske personer

Efter straffelovens § 306 kan der pålægges selskaber mv. (juridiske personer) strafansvar for overtrædelse af straffelovens bestemmelser. En juridisk person kan efter straffelovens § 25 straffes med bøde.

3.5. Straffemyndighed

Straffelovens §§ 6-12 indeholder de almindelige bestemmelser om, hvornår en strafbar handling hører under dansk straffemyndighed. Disse bestemmelser afgrænser således, hvilke straffesager der kan pådømmes ved danske domstole.

Hovedreglen om dansk straffemyndighed er det såkaldte territorialprincip, jf. straffelovens § 6, hvorefter handlinger, som er begået i Danmark, hører under dansk straffemyndighed. Herudover følger det af straffelovens §§ 7-8 b, at handlinger, som er begået uden for Danmark, i en række nærmere bestemte tilfælde hører under dansk straffemyndighed. Det gælder f.eks. efter omstændighederne, når en lovovertrædelse er begået i udlandet af en dansk statsborger eller mod en dansk statsborger (jf. henholdsvis straffelovens § 7 om det aktive personalprincip og § 7 a om det passive personalprincip).

Efter straffelovens § 8, nr. 5, om det såkaldte universalprincip omfatter dansk straffemyndighed handlinger, som foretages uden for den danske stat, uden hensyn til hvor gerningsmanden hører hjemme, når handlingen er omfattet af en international bestemmelse, ifølge hvilken Danmark er forpligtet til at have straffemyndighed. Ved ”internationale bestemmelser” forstås bl.a. bestemmelser i EU-direktiver.

3.6. Informationsudveksling

Danmark er tilsluttet G8-landenes 24-timers/7 dages informationsnet til bekæmpelse af højteknologikriminalitet. Rigspolitiets Kommunikationscenter er i den forbindelse udpeget som kontaktpunkt, og centeret har døgnet rundt en specialist i højteknologikriminalitet fra Nationalt Efterforskningsstøttecenter (NEC) tilknyttet. Denne specialist kan til enhver tid formidle kontakt til den relevante politikreds, der vil kunne træffe operative foranstaltninger.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget er som nævnt fremsat efter TEUF, 3. del, afsnit V, og er derfor omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Danmark deltager således ikke i vedtagelsen af direktivet, som ikke vil være bindende for eller finde anvendelse i Danmark.

I 2004 gennemførtes som nævnt de ændringer i straffeloven, der var nødvendige for, at Danmark kunne ratificere Europarådets konvention om IT-kriminalitet, og for at Danmark kunne gennemføre deltage i vedtagelsen af rammeafgørelsen om angreb på informationssystemer. De nye bestemmelser i direktivforslaget vedrørende ”ulovlig opfangning” og ”værktøjer” bygger som nævnt på tilsvarende bestemmelser i Europarådets konvention.

Hvis forslaget til direktiv fandt anvendelse i Danmark, vurderes det, at dansk lovgivning allerede i vidt omfang opfylder de forpligtelser, der er indeholdt i direktivforslaget. En gennemførelse i dansk ret ville imidlertid nødvendiggøre enkelte lovændringer, bl.a. at strafferammen i hvert fald i en bestemmelse skal forhøjes til 2 år. Det kan endvidere ikke udelukkes, at forslagets bestemmelse om skærpende omstændigheder kunne nødvendiggøre visse lovændringer.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Da forslaget som nævnt ikke vil være bindende for Danmark, har forslaget ikke statsfinansielle konsekvenser.

Hvis forslaget til direktiv fandt anvendelse i Danmark, skønnes det at ville have statsfinansielle konsekvenser af mindre betydning.

5. Høring

Forslaget har endnu ikke været sendt i høring.

6. Nærhedsprincippet

Kommissionen har om nærhedsprincippet bl.a. anført, at it-kriminalitet og navnlig angreb på informationssystemer har en væsentlig grænseoverskridende dimension, som er mest iøjnefaldende i forbindelse med omfattende angreb, hvor de forskellige elementer af angrebet ofte befinder sig på forskellige steder og i forskellige lande. Forslaget vil medføre en yderligere indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes materielle strafferet og retsplejeregler på området.

Regeringens foreløbige vurdering er, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet. Regeringen kan i den forbindelse tilslutte sig Kommissionens betragtninger.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side finder man på nuværende tidspunkt – hvor forslaget endnu ikke har været sendt i høring – ikke at burde tage endelig stilling til forslaget. Man er dog umiddelbart positivt indstillet over for formålet med forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til direktiv behandles efter den fælles beslutningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal behandles i Europa-Parlamentet.

Forslaget har endnu ikke været behandlet i Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været sendt i skriftlig høring i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg eller Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 8: EU-USA-aftalen om databeskyttelse

Nyt notat.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Det forventes, at Kommissionen på rådsmødet vil fremlægge dokumenter vedrørende udkast til et forhandlingsmandat med henblik på, at Kommissionen bemyndiges til at forhandle en generel aftale mellem EU og USA om rammerne for udveksling af personoplysninger som led i forebyggelse, efterforskning og forfølgning af kriminalitet, herunder terrorisme, inden for det politimæssige og retlige samarbejde. Det nærmere indhold af dokumenterne kendes endnu ikke, men det forventes, at Kommissionen vil præsentere et forslag til nogle overordnede principper, som vil skulle iagttages i forbindelse med indgåelse af konkrete aftaler om udveksling af personoplysninger mellem EU og USA. Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet og har på det foreliggende grundlag ikke lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen. Det er på nuværende tidspunkt ikke muligt at tage stilling til dokumenterne. Fra dansk side forventer man dog at kunne tage præsentationen til efterretning.

1. Baggrund

Det blev i 2006 besluttet at nedsætte en ”High Level Contact Group on data protection and data sharing” (HLCG) – bestående af repræsentanter fra EU (Kommissionen og Rådet) og USA (US Department of Justice, Department of Homeland Security og Department of State) – med henblik på bl.a. at identificere en række fælles grundlæggende databeskyttelsesretlige principper, der vil kunne inddrages i forbindelse med fremtidige forhandlinger mellem EU og USA vedrørende udveksling af oplysninger i forbindelse med ”law enforcement”.

HLCG udarbejdede på denne baggrund 12 principper, som vil kunne inddrages i forbindelse med udarbejdelsen af såvel en generel aftale vedrørende persondatabeskyttelse, som specifikke retsakter i relation til persondatabeskyttelse. Som eksempler på specifikke retsakter, hvor de 12 principper kunne have været anvendt, kan nævnes PNR-aftalen (om udveksling af flypassagerlister) og SWIFT-aftalen (om udveksling af konto- og betalingsoplysninger).

På baggrund af arbejdet i HLCG har Kommissionen foreslået, at der udarbejdes et forhandlingsmandat, som skal give Kommissionen mulighed

for – på nogle nærmere angivne betingelser – at forhandle en generel databeskyttelsesaftale med USA. Aftalen vil skulle indeholde en række overordnede principper, som konkrete aftaler mellem EU og USA fremover vil kunne bygge på.

Den nærmere udformning af forhandlingsmandatet og forhandlingsdirektiverne har været drøftet på arbejdsgruppemøder i løbet af 2010. Navnlig spørgsmålene om aftalens anvendelsesområde, herunder forholdet til allerede indgåede bilaterale aftaler med USA, samt de registreredes rettigheder har givet anledning til drøftelser.

2. Indhold

Det nærmere indhold af dokumenterne kendes endnu ikke, men det forventes, at dokumenterne vil indeholde følgende elementer:

- Udkast til forhandlingsmandat med henblik på, at Kommissionen bemyndiges til at forhandle en generel aftale mellem EU og USA om rammerne for udveksling af personoplysninger som led i forebyggelse, efterforskning og forfølgning af kriminalitet, herunder terrorisme, inden for det politimæssige og retlige samarbejde. Det nævnte udkast til forhandlingsmandat vil indeholde forslag til nogle overordnede principper som vil kunne iagttages i forbindelse med indgåelse af konkrete aftaler om udveksling af personoplysninger mellem EU og USA.

3. Gældende dansk ret

Sagen giver på det foreliggende grundlag ikke anledning til at redegøre nærmere for gældende ret.

Det bemærkes, at hvis forslaget og udkastet til forhandlingsmandater fremsættes med hjemmel i TEUF 3. del, afsnit V, vil de i givet fald være omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender. Protokollen om Danmarks stilling, der er knyttet til Lissabon-traktaten, vil på den baggrund finde anvendelse.

Ifølge protokollens artikel 1 deltager Danmark ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til TEUF 3. del, afsnit V, og ifølge artikel 2 er ingen af de foranstaltninger, der er vedtaget i henhold til TEUF 3. del, afsnit V, bindende for eller finder anvendelse i Danmark ("retsforbeholdet").

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Sagen vurderes på det foreliggende grundlag hverken at have lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Sagen rejser ikke spørgsmål i forhold til nærhedsprincippet.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdning til sagen.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side forventer man overordnet set at kunne stille sig positiv i forhold til Kommissionens meddelelse.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været sendt i skriftlig høring i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg og Retsudvalget.

Dagsordenspunkt 9: Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om markedsføring og brug af sprængstofprækursorer

Nyt notat.

KOM (2010) 0473

Resumé

Kommissionen har den 20. september 2010 fremsat et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om markedsføring og brug af sprængstofprækursorer. Formålet med forslaget er at begrænse ikke-erhvervsdrivende personers adgang til visse kemiske stoffer og blandinger af disse stoffer i nærmere angivne koncentrationer, med henblik på at nedbringe risikoen for at disse stoffer mv. misbruges til at fremstille hjemmelavede sprængstoffer. Ved forslaget fastsættes et forbud mod overdragelse og overladelse af stofferne til den brede offentlighed samt ikke-erhvervs-mæssig besiddelse og brug af stofferne med mindre de pågældende personer har en licens. Forslaget indeholder i den forbindelse nærmere regler om licensordningen samt regler om indberetningspligt vedrørende mistænkelige transaktioner og regler om registrering af transaktioner og om mærkning af emballage. Forslaget vurderes ikke at være i strid med nærhedsprincippet. Forslaget forventes at have lovgivningsmæssige konsekvenser. Forslaget forventes derimod ikke at have konsekvenser af betydning for statsfinanserne. Der ses ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget. Fra dansk side er man overordnet set positiv over for forslaget. Det er forventningen, at forslaget alene vil blive præsenteret på rådsmødet den 8.-9. november 2010.

1. Baggrund

Rådet vedtog den 18. april 2008 "EU-handlingsplanen om øget sikkerhed med eksplosivstoffer". Handlingsplanen indeholder blandt andet en opfordring til Kommissionen om at nedsætte et stående udvalg til overvejelse af foranstaltninger og udarbejdelse af henstillinger vedrørende regler for prækursorer til sprængstoffer. Dette rådgivende ad-hoc udvalg bestående af repræsentanter fra medlemsstaternes myndigheder og repræsentanter for den private sektor vedtog i februar 2009 i sin årsrapport fra 2008 en række konkrete anbefalinger til fremme af sikkerheden for prækursorer. På baggrund af anbefalingerne er der gennemført en konsekvensanalyse, der sammen med en online-undersøgelse og workshoper for de relevante aktører samt høring af blandt andet producenter danner grundlag for det foreliggende forordningsudkast.

Forslaget er i øvrigt fremsat under henvisning til de strategiske mål i Den Europæiske Unions terrorbekæmpelsesstrategi og Stockholmprogrammet.

Det er forventningen, at forslaget alene vil blive præsenteret på rådsmødet den 8.-9. november 2010.

2. Indhold

2.1. Generelt

Forslaget til forordning er fremsat efter artikel 114 i TEUF, hvorefter Europa-Parlamentet og Rådet efter den almindelige lovgivningsprocedure vedtager de foranstaltninger med henblik på indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser, der vedrører det indre markeds oprettelse og funktion.

Forordningsforslaget har til formål at harmonisere reglerne for markedsføring af kemiske stoffer eller blandinger, der kan misbruges til ulovlig fremstilling af sprængstoffer, for at begrænse den brede offentligheds (dvs. ikke-erhvervsdrivende personer) adgang til disse stoffer, jf. artikel 1.

Med forordningsforslaget indføres der som udgangspunkt et forbud mod salg mv. til ikke-erhvervsdrivende personer af visse nærmere opregnede kemiske stoffer og blandinger heraf.

Det følger imidlertid samtidig af forordningen, at stofferne fortsat kan erhverves af ikke-erhvervsdrivende personer, hvis de pågældende har en licens udstedt af en national myndighed. For nogle stoffers vedkommende er de pågældende personers adgang i øvrigt alene begrænset, hvis stofferne har en vis koncentration.

Udover at indføre et forbud mod privatpersoners erhvervelse mv. af visse kemiske stoffer, der kan misbruges til at fremstille sprængstoffer, uden gyldig licens, indeholder forordningen også nærmere pligter for erhvervsdrivende til at indberette mistænkelige transaktioner vedrørende kemiske stoffer og betydeligt tyveri heraf til de relevante nationale myndigheder.

2.2. Nærmere om elementerne i forslaget

2.2.1. Anvendelsesområde og definitioner (forslagets artikel 2-3)

Forslagets artikel 2 afgrænser reglernes anvendelsesområde. Det følger således af stk. 1, at forordningen finder anvendelse på en række nærmere bestemte stoffer oplistet i forordningens bilag og blandinger, der indeholder sådanne stoffer. Det drejer sig eksempelvis om salpetersyre og ammoniumnitrat i nærmere angivne koncentrationer.

Samtidig oplister forslaget artikel 2, stk. 2, stoffer og genstande, som regelsættet ikke finder anvendelse på. Det drejer sig bl.a. om artikler defineret i artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning nr. 1907/2006/EF om registrering, vurdering og godkendelse af samt begrænsninger for kemikalier (REACH), der vedrører genstande, der under fremstillingen har fået en særlig form, overflade eller design, der i højere grad end den kemiske sammensætning er bestemmende for genstandens funktion.

Endvidere omfatter forordningen ikke pyrotekniske artikler, som defineret i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/23/EF om markedsføring af pyrotekniske artikler, og pyrotekniske artikler, der er beregnet til ikke-kommerciel anvendelse i henhold til national lovgivning inden for de væbnede styrker, politiet eller brandvæsenet, samt pyrotekniske artikler beregnet til brug i luftfartsindustrien og knaldhætter til legetøj. Forordningen omfatter endvidere ikke udstyr, der er omfattet af Rådets direktiv 96/98/EF om udstyr på skibe.

Forordningen omfatter desuden ikke stoffer opført i bilagene og blandinger, der indeholder sådanne stoffer, som anvendes af de væbnede styrker eller de retshåndhævende myndigheder.

Forslagets artikel 3 indeholder en definition af en række af de centrale begreber, der anvendes i forordningen.

2.2.2. Import, tilrådighedsstillelse, besiddelse og brug samt licenser (forslagets artikel 4 og 5)

Artikel 4, stk. 1, indebærer, at de stoffer og blandinger af stofferne, der fremgår af forordningens bilag 1, ikke må stilles til rådighed for, besiddes eller bruges af personer, der ikke er erhvervsdrivende (dvs. den brede offentlighed), medmindre stoffets koncentration er lavere end eller svarer til de grænser, der er fastsat i bilaget.

Det følger imidlertid af artikel 4, stk. 2, at stofferne, der er opført i bilag 1, kan stilles til rådighed for sådanne personer, hvis de pågældende har

en licens udstedt af en kompetent myndighed i en medlemsstat til erhvervelsen af det ønskede stof eller til en blanding, der indeholder stoffet.

Ligeledes kan sådanne ikke-erhvervsdrivende personer importere stoffer, der er omfattet af bilag 1, til EU's område, under forudsætning af at der forevises en licens ved indgangstoldstedet, jf. artikel 4, stk. 3.

Forbuddet i stk. 1, gælder i øvrigt – for så vidt angår ammoniumnitrat og blandinger, der indeholder ammoniumnitrat i højere koncentrationer end bestemt i bilag 1 – ikke for personer, der driver landbrug, når de pågældende får stoffet stillet til rådighed eller besidder det til brug for kunstgødning i landbrugsaktiviteter, jf. artikel 4, stk. 4.

Artikel 4, stk. 5 og 6, opstiller forpligtelser for de økonomiske aktører, der stiller et stof eller en blanding omfattet af bilag 1 til rådighed for ikke-erhvervsdrivende personer (den brede offentlighed). En økonomisk aktør har således pligt til at kontrollere licenser efter artikel 4, stk. 2, og til at registrere den enkelte transaktion. Økonomiske aktører, der har til hensigt at stille stoffer omfattet af bilag 1 til rådighed for sådanne ikke-erhvervsdrivende personer, har endvidere pligt til på emballagen tydeligt at angive, at køb, besiddelse og brug af stoffet kræver licens.

Forslagets artikel 5, stk. 1-5, pålægger hver medlemsstat at fastsætte regler om udstedelse af licenser. Den kompetente myndighed, der udsteder licensen, skal navnlig tage hensyn til, om stoffet er beregnet til lovlig brug. I den forbindelse bestemmes det, at licensen skal afvises, hvis der er rimelig grund til at tvivle på, at den påtænkte brug af stoffet er lovlig. Der er endvidere fastsat nærmere regler om gyldighedstid, tilbagekaldelse, gebyrbetaling og klageadgang.

Licenser udstedt af en medlemsstats kompetente myndigheder har gyldighed i alle medlemsstater. For at fremme den gensidige anerkendelse af licenser kan Kommissionen efter høring af det stående udvalg vedrørende prækursorer udarbejde tekniske retningslinjer for licenser, jf. artikel 5, stk. 6.

2.2.3. Indberetningspligt (forslagets artikel 6)

Artikel 6, stk. 1-5, indeholder en forpligtelse for de økonomiske aktører i medlemsstaterne til at indberette mistænkelige transaktioner vedrørende de stoffer, der er opført i bilagene og blandinger heraf samt af betydeligt tyveri af de pågældende stoffer mv. til et nationalt kontaktpunkt oprettet af hver enkelt medlemsstat. Ved indberetning af mistænkelige transakti-

oner skal kundens identitet om muligt indberettes. Samtidig er de økonomiske aktører forpligtet til at indberette andre mistænkelige transaktioner vedrørende stoffer, der ikke er registrerede.

Med henblik på at fremme samarbejdet mellem de økonomiske aktører og de nationale myndigheder, skal Kommissionen ifølge artikel 6, stk. 6-7, udarbejde en vejledning til brug for forsyningskæden i den kemiske industri, der bl.a. nærmere skal præcisere, hvordan mistænkelige transaktioner skal identificeres og indberettes samt indeholde en løbende ajourført liste over ikke-registrerede stoffer. De kompetente myndigheder i medlemsstaterne drager omsorg for, at vejledningen og listen over ikke-registrerede stoffer regelmæssigt offentliggøres på passende vis.

2.2.4. Databeskyttelse, sanktioner og delegerede retsakter (forslagets artikel 7-13)

Forslagets artikel 7 pålægger medlemsstaterne at sikre, at behandling af personoplysninger, navnlig i forbindelse med udstedelse af licenser og ved indberetning af mistænkelige transaktioner, sker i overensstemmelse med direktiv 95/46/EF om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (persondatadirektivet).

Artikel 8 forpligter medlemsstaterne til at fastsætte bestemmelser om sanktioner for overtrædelse af forordningen og træffe alle nødvendige foranstaltninger til at sikre gennemførelsen heraf. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have en afskrækkende virkning.

Artikel 9, 10, 11 og 12 indeholder hjemmel til, at Kommissionen ved delegerede retsakter kan vedtage ændringer af bilagene til forordningen, der indeholder listen over kemiske stoffer. Bestemmelserne regulerer samtidig den nærmere procedure for vedtagelse af sådanne delegerede retsakter.

Artikel 13 indeholder hjemmel til, at Kommissionen kan vedtage delegerede retsakter i hasteprocedure samt den nærmere procedure herfor.

2.2.5. Almindelige og afsluttende bestemmelser (forslagets artikel 14-17)

Idet ammoniumnitrat er omfattet af listen over kemiske stoffer i forordningens bilag 1, lægges der med forslaget til artikel 14 op til, at dele af

bilag XVII til forordning nr. 1907/2006/EF (REACH) vedrørende ammoniumnitrat udgår.

Artikel 15, 16 og 17 er bestemmelser om ikrafttrædelse, revision og en overgangsperiode. Der foreslås en overgangsperiode på 36 måneder for ikke-erhvervsdrivende personers besiddelse af de stoffer mv., der er omfattet af forordningsforslaget. Endvidere lægges der op til, at forordningen skal revideres fem år efter vedtagelsen. Ikrafttrædelsesdatoen fastsættes til 18 måneder efter vedtagelsen af forslaget.

2.2.6. Forslagets bilag

Bilag 1 indeholder en liste over de stoffer og blandinger heraf, der ikke må stilles til rådighed for ikke-erhvervsdrivende personer (den brede offentlighed), medmindre koncentrationen af det pågældende stof svarer til eller er lavere end en nærmere fastsat grænse. Eksempelvis er ammoniumnitrat og blandinger, der indeholder mere end 16 masseprocent nitrogen, omfattet af bilag 1.

Bilag 2 indeholder en liste over de stoffer, der – udover stofferne i bilag 1 – er omfattet af bestemmelsen i artikel 6 om, at der skal ske indberetning af mistænkelige transaktioner eller tyveri.

3. Gældende dansk ret

3.1. Bekendtgørelse om udgangsstoffer til eksplosivstoffer

Efter våbenlovens § 4, stk. 2, nr. 3, kan justitsministeren udstede regler om forbud mod at indføre, ved overdragelse at erhverve, at besidde, bære eller anvende, at overdrage eller at overlade andre besiddelsen af stoffer, der kan anvendes til fremstilling af de eksplosivstoffer, der er omfattet af forbuddet i § 1.

Med hjemmel heri har justitsministeren udstedt bekendtgørelse nr. 257 af 18. marts 2010 om udgangsstoffer til eksplosivstoffer, der trådte i kraft den 1. maj 2010, og som regulerer indførsel, erhvervelse, besiddelse, anvendelse og opbevaring af en række nærmere definerede stoffer og blandinger af disse stoffer i bestemte koncentrationer.

Bekendtgørelsens § 1, stk. 1, indeholder et forbud mod indførsel, erhvervelse, besiddelse og anvendelse af følgende stoffer og produkter:

1) Koncentreret hydrogenperoxid (H₂O₂) og kemiske produkter, der indeholder mere end 12 masseprocent hydrogenperoxid.

- 2) Koncentreret svovlsyre (H_2SO_4) og kemiske produkter, der indeholder mere end 50 masseprocent svovlsyre.
- 3) Koncentreret salpetersyre (HNO_3) og kemiske produkter, der indeholder mere end 30 masseprocent salpetersyre.
- 4) Ren nitromethan (CH_3NO_2) og kemiske produkter, der indeholder mere end 40 masseprocent nitromethan.
- 5) Salte af chlorat eller perchlorat (ClO_3^- eller ClO_4^-) og kemiske produkter med mere end 40 masseprocent chlorat eller perchlorat eller blandinger heraf.
- 6) Pulvere med en partikelstørrelse, der er mindre end $200 \mu\text{m}$, af metallisk aluminium, magnesium, zink, titan, zirkonium, jern (Al, Mg, Zn, Ti, Zr, Fe) og blandinger eller legeringer heraf samt kemiske produkter, hvoraf sådant pulver udgør mere end 70 masseprocent.
- 7) Elementært svovl (S) og kemiske produkter, der indeholder mere end 85 masseprocent svovl.
- 8) Elementært phosphor (P) og kemiske produkter, der indeholder mere end 50 masseprocent elementært phosphor.

Forbuddet omfatter ikke pyrotekniske artikler, offentlige myndigheders handlinger og de pågældende dispositioner til erhvervsmæssige formål, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2.

Ifølge bekendtgørelsens § 2 kan politidirektøren i særlige tilfælde meddele dispensation fra forbuddet.

I praksis behandles ansøgninger om dispensationer i henhold til bekendtgørelsens § 2 blandt andet efter en vurdering af formålet, herunder hvorvidt det ønskede stof kan substitueres med et andet stof, der ikke er omfattet af reglerne, eller om en eventuel lavere koncentration af stoffet kan anvendes til det ønskede formål.

Det følger af bekendtgørelsens § 3, at stoffer, der er omfattet af bekendtgørelsen, alene må overdrages eller overlades til offentlige myndigheder, virksomheder, der kan sandsynliggøre, at stoffet skal indgå i virksomhedens drift eller produktion, transportvirksomheder, der skal levere til offentlige myndigheder og virksomheder, samt personer, der kan fremvise en dispensation.

Bekendtgørelsens § 4, stk. 1, indeholder en bestemmelse om, at stoffer, der er omfattet af reglerne, skal opbevares forsvarligt og i et aflåst lokale eller skab, der er utilgængeligt for uvedkommende.

I medfør af bekendtgørelsens § 5 straffes overtrædelse af § 1, stk. 1, § 3 og § 4 med bøde.

3.2. Bekendtgørelse om begrænsning af salg af gødning der indeholder ammoniumnitrat

Med hjemmel i § 2, § 4 og § 13, stk. 2, i lov om gødning og jordforbedringsmidler m.v. har fødevareministeren udstedt bekendtgørelse nr. 863 af 27. august 2008 om begrænsning af salg af gødning, der indeholder ammoniumnitrat. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. september 2008.

Det følger af bekendtgørelsens § 1, at gødning, ren eller sammensat, der indeholder mere end 16 masseprocent kvælstof hidrørende fra ammoniumnitrat, kun må sælges til:

1) virksomheder, der er registrerede efter § 2 i lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og efter den til enhver tid gældende bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække,

2) og til andre virksomheder, der skal indberette, når de sælger eller afgiver handelsgødning, jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, og den til enhver tid gældende bekendtgørelse om gødning og jordforbedringsmidler m.v., samt til

3) virksomheder m.v. registreret efter bekendtgørelsens § 3, der fastsætter, at virksomheder m.v., der har en årlig omsætning på mere end 20.000 kr. hidrørende fra erhvervsmæssigt vedligeholdelse af golfbaner, parker, haver, idrætsanlæg eller lignende, og som er registreret i Det Centrale Virksomhedsregister (CVR), kan registreres i Plantedirektoratet.

Den i stk. 1 fastsatte grænse på 16 masseprocent kvælstof hidrørende fra ammoniumnitrat gælder også for enkeltkomponenter (granula) i mekaniske blandinger af gødninger.

Salg til andre end de i § 1 nævnte må ikke finde sted, jf. bekendtgørelsens § 2.

Bekendtgørelsens § 4 indebærer, at ændringer i virksomhedens aktiviteter, som har betydning for virksomhedens registrering, skal meddeles Plantedirektoratet. Plantedirektoratet kan afmelde en virksomhed, hvis det konstateres, at virksomheden ikke længere opfylder betingelserne for at være registreret.

Plantedirektoratet fører kontrol med, at bestemmelserne i bekendtgørelsen overholdes, jf. bekendtgørelsens § 5.

I medfør af bekendtgørelsens § 6 straffes overtrædelse af § 1, § 2 og § 4 med bøde.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

4.1. Lovgivningsmæssige konsekvenser

En forordning er ifølge Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) artikel 288 almenyldigt bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hvert EU-medlemsland.

Forslaget forventes at have lovgivningsmæssige konsekvenser, da det bl.a. vil være nødvendigt at fastsætte nærmere regler om sanktioner for overtrædelse af forordningen, jf. forslagets artikel 8, ligesom der forventes at skulle fastsættes regler i tilknytning til den foreslåede indberetningspligt i forbindelse med mistænkelige transaktioner og tyveri.

4.2. Statsfinansielle konsekvenser

Vurderingen af forslaget er endnu ikke afsluttet, men forslaget forventes ikke umiddelbart at have konsekvenser af betydning for statsfinansierne.

5. Høring

Forslaget er sendt i høring hos Affald Danmark, Agro Danmark, Akademiet for de Tekniske Videnskaber, Akzo Nobel, Aldi Holding A/S, Alttox, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Batteriforeningen, Brancheforeningen for Forbrugerelektronik, Brancheforeningen for Lim og Fugemasser, Brancheforeningen for sæbe, parfume og teknisk/kemiske artikler, Chemtox, Coop Danmark, Danmarks Aktive Forbrugere, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Lak- og Farveindustri, Danmarks Motor Union, Dansk Akvakultur, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Automobil Sports Union, Dansk Byggeri, Danske Malermestre, Danske Regioner, Dansk Erhverv, Dansk Gartneri, Dansk Handel og Service, Dansk Kompetencecenter for Affald (DAKO-

FA), Dansk Landbrug, Dansk Supermarked, Dansk Transport og Logistik, Dansk Varefakta Nævn, Datatilsynet, De Samvirkende Købmænd, Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø, DHI, DI – Organisation for erhvervslivet, Forbrugerrådet, Foreningen af Kommunale Beredskabschefer, Fyrværkerforeningen, Ingeniørforeningen i Danmark, Kommunekemi, Kongelig Dansk Aeroklub, Landbrugsrådet, Legetøjsfabrikanterne i Danmark, Lif (Lægemiddelindustriforeningen), Matas A/S, Modelflyvning Danmark, PET, Procesindustriens Arbejdsgiverforening, Rigspolitiet, Sun Chemical og Træ – Industri – Byg.

Høringsfristen er fastsat til den 25. oktober 2010.

6. Nærhedsprincippet

Forslaget til forordning er fremsat med hjemmel i TEUF artikel 114.

Det er i forslaget anført om nærhedsprincippet, at målet med forordningsforslaget ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne hver for sig.

Det anføres i den forbindelse, at der findes regler på EU-niveau og nationalt niveau, men at disse regler enten ikke specifikt er fokuseret på sikkerhedsrisici, eller også er begrænset til at gælde i enkelte lande, men ikke hele EU. Dette indebærer, at prækursorer, der er underlagt kontrol i en medlemsstat, let kan købes i en anden, hvilket udover de sikkerhedsmæssige følger kan give anledning til konkurrenceforvridning.

Endvidere er det anført, at de seneste forsøg på terrorangreb har vist, at andre medlemsstater, end dem, der traditionelt har været mål for terror, kan blive ramt af angreb, samt at terrorangreb undertiden planlægges i en anden medlemsstat, end der hvor angrebet udføres.

På denne baggrund vurderes det, at en indsats på EU-niveau vil være et mere effektivt redskab til at opfylde formålene med forslaget.

Det er regeringens vurdering, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet. Regeringen kan i den forbindelse tilslutte sig betragtningerne i forslaget.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses endnu ikke at foreligge offentlige tilkendegivelser om de øvrige medlemsstaters holdninger til forslaget.

8. Foreløbig generel dansk holdning

Fra dansk side er man overordnet set positiv over for forslaget.

9. Europa-Parlamentet

Forslaget til direktiv behandles efter den almindelige lovgivningsprocedure (TEUF artikel 294), der indebærer, at forslaget skal behandles i Europa-Parlamentet.

Forslaget er sendt til Europa-Parlamentet den 20. september 2010. Forslaget har endnu ikke været behandlet i Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været sendt i skriftlig høring i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg eller Retsudvalg.

Dagsordenspunkt 10: International familiemægling i tilfælde af internationale børnebortførelser (seminar afholdt den 14. oktober 2010)

Nyt notat.

KOM-dokument foreligger ikke.

Resumé

Formandskabet forventes på rådsmødet (retlige og indre anliggender) den 8.-9. november 2010 at orientere om det seminar om international familiemægling i tilfælde af internationale børnebortførelser, som formandskabet afholdt den 14. oktober 2010. Formålet med seminaret var at indlede drøftelser om anvendelsen af international familiemægling som en metode til løsning af internationale børnebortførelser. Med henblik herpå redegjorde en række medlemsstater for deres anvendelse af mægling i disse sager. Formandskabet har tilkendegivet at ville fremlægge et udkast til rådskonklusioner om international familiemægling i tilfælde af internationale børnebortførelser til drøftelse på et senere rådsmøde. Nærhedsprincippet har ikke betydning for formandskabets orientering, der heller ikke i sig selv har lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser. Der ses ikke at foreligge officielle tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdninger til orienteringen. Fra dansk side forventer man at kunne tage orienteringen til efterretning.

1. Baggrund

Formandskabet afholdt den 14. oktober 2010 et seminar om international familiemægling i tilfælde af internationale børnebortførelser. Baggrunden for seminaret var, at antallet af internationale ægteskaber og skilsmisser er steget i takt med den øgede internationale mobilitet. I disse sager kan børn blive ofre for internationale bortførelser. De eksisterende EU-instrumenter bidrager til at løse eller mindske de problemer, der opstår i sådanne sager, men der er fortsat behov for at finde metoder, der kan bidrage til bedre løsninger af problemerne.

2. Indhold

Formålet med seminaret den 14. oktober 2010 var at indlede drøftelser om anvendelsen af international familiemægling som en metode til løsning af internationale børnebortførelser. Med henblik herpå redegjorde en række medlemsstater for deres anvendelse af mægling i disse sager og erfaringerne med dette. Disse redegørelser viste, at der er forskel på, hvordan de enkelte medlemsstater anvender mægling til løsning af disse

sager, og at medlemsstaterne generelt har gode erfaringer med anvendelsen af mægling.

Formandskabet redegjorde for det pilotprojekt om mægling i internationale bortførelsessager, som Belgien har iværksat. Projektet går bl.a. ud på, at centralmyndigheden ved modtagelsen af en ansøgning om tilbagegivelse af et barn udpeger en mægler, der uformelt tager kontakt til parterne og bl.a. opfordrer dem til at forsøge at løse deres konflikt gennem mægling. Denne uformelle kontakt til parterne foregår sideløbende med indbringelse af sag om tilbagegivelse af barnet for retten. Den uformelle kontakt kan munde ud i, at parterne accepterer at deltage i mægling. Accepterer en part ikke at deltage i mægling, afslutter mægleren sagen og orienterer centralmyndigheden herom. Formålet med denne mægling er bl.a. at søge at finde en varig og acceptabel løsning på parternes tvist.

Formandskabet har tilkendegivet at ville fremlægge et udkast til råds-konklusioner om international familiemægling i tilfælde af internationale børnebortførelser til drøftelse på et senere rådsmøde.

3. Gældende dansk ret

I EU-regi er internationale børnebortførelser reguleret i Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27. november 2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældreansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (den nye Bruxelles II-forordning), der bl.a. indeholder regler om international kompetence i forældremyndighedssager og om anerkendelse og fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser. Forordningen indeholder tillige regler om samarbejde mellem de kompetente myndigheder i medlemsstaterne via såkaldte centralmyndigheder, og den pålægger disse centralmyndigheder at medvirke til frivillig tilbagegivelse af bortførte børn. Forordningen er omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, og er derfor ikke bindende for og finder ikke anvendelse i Danmark.

Forordningen suppleres af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/52/EF af 21. maj 2008 om visse aspekter af mægling på det civil- og handelsretlige område, som bl.a. indeholder regler om sikring af mæglingens kvalitet, fortrolighed, anvendelsen af mægling ved domstolene og eksigibiliteten af aftaler, der er indgået ved mægling. Direktivet er ligeledes omfattet af Danmarks forbehold vedrørende retlige og indre anliggender, og er derfor ikke bindende for og finder ikke anvendelse i Danmark.

På internationalt plan er Haagerkonventionen af 25. oktober 1980 om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser (Haagerkonventionen af 1980) det vigtigste instrument til behandlingen af internationale sager om børnebortførelse. Denne konvention suppleres af Haagerkonventionen af 19. oktober 1996 om kompetence, lovvalg, anerkendelse, fuldbyrdelse og samarbejde vedrørende forældreansvar og foranstaltninger til beskyttelse af børn (Haagerbørnebeskyttelseskonventionen), der bl.a. indeholder regler om international kompetence i forældremyndighedssager og om anerkendelse og fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser. Hertil kommer Europarådets konvention af 20. maj 1980 om anerkendelse og fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser (Europarådskonventionen), der indeholder regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af afgørelser om bl.a. forældremyndighed.

Disse tre konventioner indeholder tillige regler om samarbejde mellem de kompetente myndigheder i medlemsstaterne via centralmyndigheder. De to haagerkonventioner pålægger disse centralmyndigheder at medvirke til frivillig tilbagegivelse af bortførte børn.

Danmark har gennemført Haagerkonventionen af 1980 og Europarådskonventionen i dansk ret ved lov om international fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser m.v. (internationale børnebortførelser). Endvidere giver lov om Haagerbørnebeskyttelseskonventionen Danmark mulighed for at gennemføre Haagerbørnebeskyttelseskonventionen i dansk ret. Danmark forventes at ratificere konventionen i den nærmeste fremtid. Begge love indeholder regler om bl.a. fagedretternes behandling af sager, der er omfattet af konventionerne. Disse regler suppleres af reglerne i retsplejeloven om tvangsfuldbyrdelse. Herudover finder retsplejelovens regler om forligsmægling og retsmægling ligeledes anvendelse på børnebortførelsessager, der er omfattet af konventionerne.

4. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Formandskabets orientering har ikke i sig selv lovgivningsmæssige eller statsfinansielle konsekvenser.

5. Høring

Der er ikke foretaget høring vedrørende sagen.

6. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet har ikke betydning for formandskabets orientering.

7. Andre landes kendte holdninger

Der ses ikke at foreligge officielle tilkendegivelser om andre medlemsstaters holdninger til formandskabets orientering.

8. Foreløbig dansk holdning

Fra dansk side forventer man at kunne tage formandskabets orientering til efterretning.

9. Europa-Parlamentet

Sagen har ikke været forelagt for Europa-Parlamentet.

10. Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde

Sagen har været sendt i skriftlig høring i Specialudvalget for politimæssigt og retligt samarbejde.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg og Retsudvalg.